

Приморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVII • БРОЈ 435.

БУДВА, 28. ФЕБРУАР 1999.
ЦИЈENA 4 ДИНАРА

ЉУБАВ И МРЖЊА

Без обзира што се у овој земљи осјећам још увијек добро, нијесам сијуран да ме поједи-ни људи, њихово љонашење и односи, иску-њавају некадашњом радошћу. Када бих имао тију-рачко одјело, зарад њих најрађе бих заронио у је-дан подводни траг ће ни једна крња или тоф, зу-батац или моруна, није искуњена штоликом мр-жњом као они. Вјероватно ни један морски пас не носи у себи штолико пружарљивости, мржње и злобе према другима и егоистичке љубави према себи.

Оно што не волим јесу мајлштайн живоћа у које смо упали. Из њих искрсавају неки на силу бо-ја стварени и канфор шљекијама одржавани, претенциозни, накурчени шефови у промету. И њихове конференције за штампу су штај наш вјечи-ши малотрајан лук којег испољавају кроз самово-љу, мржњу и презир према другима, између своје фошље и шеничког прлашића, између своје мобилне телефоне и своје сексешарице, између своје умисљене важности и менјалне лењости. Показују своје суздржано, а тошово насијано, хладно лице без љубави. Мало је оних одабраних којима удијеле штруну штаплине и искрености.

Оно што смешају јесу шта ојскурна лица на којима, узирег у пролазу, не видим ни штунке њиховој значаја и вриједности, мага би хијели да осипаве побожњички утицај непроцјениве важности на људе. Није - нећо! Могу да замислим колики је диг-није неких од њих, када своју важност сматрају искључиво високотрајном и зато наше горе листи „Приморске новине“, које излазе у прајаку од једва хиљаду примјерака, и не сматрају новина-ма, па их и не поизвију на своје прес-конференције. Ми смо, авај, сијина риба! Тако они, ешто, соле бон-боне, а га „Приморске новине“ од њих и не окuse. Шта ог штоа ако и пишемо о њима, у условима високотрајних новина, масовнотрајни и моћ-нот шв. медија. Јер сва су њихова ојредељења мноштво значајнија, универзална, интегрално народ-на и демократска, а не - локална! Она су њихово привољење по мјери, за царство великих медија.

Без обзира што ми се све више чини да су међу људима постала пајса чак и пријатељстви, ја се у овој земљи још увијек осјећам добро. Свеједно што једини могу да се браним свајлачким иши-сомом боју, ог оних који би требали да знају да је свајчаја одговорност да не заборавља разлику између љубави и мржње.

За што претпирају мале зарад великих? Уређива-ње малих новина је исто шако одговоран посао као уређивање великих новина. Митомани, исити-на, чежњу за митом о себи мноштво брже осипавају у великим гласилима. Што се њиховој јеванђе-ској позива и ореола пише, у њиховим постулати-ма више се виде недорасли, провинцијски комилек-си и чежње за нечим што, у ствари, никада неће осипавати. Њихови снови су апрактивни и једино могући у једном посвраћеном, одлуženom времену и у њетовој већ уходаној незаконитости.

Не могу да се са њима помирим и да их у себи ели-минишам једносјавним затварањем очију и узи-манjem жеља и снова за реалност. Оваквим по-стуцима могу да буду задовољне једини масти-љаре које ходе да у свој поизтивни салго урачунају и оне пренебрите, мале и беззначајне, зарад своје важности и „величине“. Али из давних иску-ствава је поznато да иколе карактерни људи не поштевају малота зарад великој коња којег би хијели да јашу. У пропливном - не заслужују ни кљусе!

Бошко БОГЕТИЋ

ПРЕКИНУТА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

Сједница Скупштине општине заказана за 25. фебруара прекинута је прије усвајања дневног реда, а њен наставак, како је одлучено, предвиђен је за 2. марта. До прекида је дошло на захтјев Клуба одборника коалиције „Да живимо боље - Мило Ђукановић и Светозар Марковић“ који су сматрали да одузете имовине расправља на истој сједници и да то буде друга тачка дневног реда. Одборници су се изјаснили о

припремити расправу о вра-ћању неизграђеног градског грађевинског земљишта које није приведено намјени. С друге стране, Клуб одборника Социјалистичке народне партије је претходно тражио да се о том предлогу Будванског уdrugења за враћање послије излaska фебруарског броја „Приморских новина“, промјеније је и садржај на-ше скупштинске хронике. Планирали смо, наиме, да на двије стране донесемо извје-

штај са 6. сједнице СО, оставили за то простор пошто су новине закључене и предате у штампу 23. фебруара, одложили штампање фебруарског броја, али... Уместо извјештаја у овом броју упо-знајемо читаоце са дијелом материјала припремљеног за 6. сједницу СО чији је наста-вак предвиђен за 2. марта.

(Оппирије на 2. и 3. страни)

У ОВОМ БРОЈУ:

• 1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА ТУРИЗМА

(Стране 4, 5. и 6)

• ЧЕДОМИР МАРКОВИЋ, ДИРЕКТОР ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ: СПОМЕНИЧКА БАШТИНА ТРАЖИ ВИШЕ

(Стране 8. и 9)

• Поводом 8. марта

РОД КОЈИ СНУЈЕ С ЉУПКИМ ОСМИЈЕХОМ

(Страна 19)

• Ерих Кош:

УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ

(Страна 13)

• Чедо Вуковић:

ПИСМА ИЗ БЛИЗИНЕ

(Стране 14. и 15)

• Мило Краљ:

КРУГ, ОБАЛОМ

(Страна 13)

• Приче старијих кинематографа

СИМО ЧОЛОВИЋ: ПОЧИЊАЛИ СМО ГОЛИМ РУКАМА

(Страна 14)

ДА НАМ ДАНИ БУДУ ЛИЈЕПИ КАО ВИ

СРЕЂАН

8. МАРТ

ЖЕЛИ КОЛЕКТИВ

ЈП "МЕДИТЕРАНСКИ ЦЕНТАР"

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ПРЕДЛОЖЕНЕ ОДЛУКЕ О ОСНИВАЊУ ТЕЛЕВИЗИЈЕ БУДВА И КАБЛОВСКЕ ТЕЛЕВИЗИЈЕ

Према предлогу дневног реда одборници на 6. сједници Скупштине општине треба да се изјасне и одлуче о пројектима тржишне вриједности Телевизије Будва и Кабловске телевизије Будва и донесу одлуку о њиховом оснивању као друштва са ограниченим одговорношћу.

Пројектни тржишне вриједности Телевизије Будва извршила је Агенција Црне Горе за преструктуирање и страна улагања и она према изјештају износе 3.840.344 ДЕМ. Од тога Општина Будва је уложила у опрему 1.206.144 ДЕМ (31,4%), у објекате 1.428.365 ДЕМ (37,2%) и у обртна средства 521.835 ДЕМ (13,6%), а ИТП „Комуна“ у програмски дио (обртна средства) 684.000 ДЕМ (17,8%). На основу тога утврђена је власничка структура по којој је Општина Будва већински власник са учешћем 82,2%, а други власник ИТП „Комуна“, са 17,9%.

Према предлогу Одлуке о приступању оснивања Телевизије Будва њени оснивачи су Општина Будва и ИТП „Комуна“, а ТВ Будва ће пословати као друштво ограничено одговорност.

ТВ Будва треба да обавља информативну дјелатност од интереса за грађане наше општине, а њена дјелатност је: стварање, производња и емитовању заједничких програма са другим јавним гласилима; архивирање и чување видеографских записа; одржавање, модернизација и развој сопствене технике; производња и емитовање огласа и економско-пропагандних порука.

Телевизија Будва има програмски одбор који чини једнак број представника странака заступљених у Скупштини општине. Између осталих, програмски одбор предлаже оснивачима програмску оријентацију, континуирано прати и анализира њену реализацију, бира и разређава главног и одговорног уредника.

Укупна пројењена вриједност Кабловске телевизије Будва, према процени коју је извршио Институт економских наука Београд, износи 1.130.418,29 ДЕМ. Пројењени дио Општине Будва је 921.838,19 ДЕМ (81,54%) а ИТП „Каблинг“ 208.580,10 ДЕМ (18,46%).

Кабловска телевизија Будва се, према предложеном Одлуци оснива као друштво са ограниченим одговорношћу.

Органи ТВ Будва су скупштина, као орган власника, управни одбор, надзорни одбор и директор. Управни одбор има пет чланова, четири представника

ИЗ ОДГОВОРА НА ОДБОРНИЧКА ПИТАЊА

РАДОВИ НА БАЗЕНУ

На "изградњи" спортико-рекреативног базена, која је у текућем раду, изводи предузеће "Универс" из Зрењанина према предложеном закључењу 19. 5. 1998. године, а надзор на извођењем радова врши Завод за изградњу "Будва". Вриједност до сада изведеног радова је 4.000.000 динара, а завршени су груби грађевински радови на првој фази, док се тренутно изводе радови на трећој фази.

Пројектну документацију за изградњу базена, осим пројекта базенске технике и кровне конструкције, урадило је предузеће "Гарди" из Новог Сада према уговору закљученом 16. 3. 1998. године, а ревизија пројекта је поверила Републичком заводу за урбанизам и пројектовање из Подгорице.

Пројекат базенске технике урадило је предузеће "Ниган" из Београда које заступа шпанску фирму "Астрал", познатог производића базенске технике, чија је опрема предвиђена пројектом. Према урађеном и ревидованом пројекту и понуди испоруочиоца, предрачунска вриједност опреме износи 815.065 ДЕМ.

Произвођач кровне конструкције је фирмa "Зак" из Италије. У циљу рационализације рјешења кровне конструкције стручни тим производића је почетком новембра прошле године, на захтјев инвеститора, обишао градилиште. На основу доцних сазнања и увида на лицу места, предложене су мање измјене кровне конструкције које су прихваћене од стране надлежних служби општине, пројектанта, надзора и ревизента. Постоји тога усједила је понуда испоруочиоца за кровну конструкцију на износ од 542.896 ДЕМ.

Кровна конструкција је условила мање измјене осталих дјелова пројектне документације које ће извршити Завод за изградњу "Будва", којему је та материја позната јер обавља надзор на објекту.

Посље усаглашавања пројектне документације биће позната укупна предрачунска вриједност инвестиције, најави

складу са законским прописима. Изведени радови на објекту у 1998. години нису плаћени, а Дирекција јавних радова не учествује у финансирању ове инвестиције.

(Секретар Секретаријата за инвестиције и развој Вукица Ненадовић је у одговору на одборничко питање Станка Асановића: колико је по инвестицијоном програму тешка инвестиција спортико-рекреативног базена; да ли је вршено пре-пројектовање базена што би

утицало на прибитну вриједност инвестиције; ако је дошло до промјене ранијег инвестицијоног програма да ли је Скупштина општине о томе донијела одлуку; ко су све извођачи радова, односно испоруочици опреме и колико су тешки склопљени уговори; из којих намјенских извора је вршено трошење средстава за ову инвестицију у 1998. години; и да ли и колико Дирекција за јавне радове Црне Горе учествује у финансирању ове инвестиције?)

Нада Кровокатић и Зоран Ивановић

ИНИЦИЈАТИВА ЗА БРАТИМЉЕЊЕ ТРЕБА ДА САЧЕКА

Житеље општине Будва и општине Пљевља везују нераскидиве пријатељске везе. Само у новијој историји посматрано, не можемо заборавити Пљевљанску битку у којој је у сastаву Ловћенског народнослободилачког партизанског ореда учествовало 47 бораца с подручја наше општине, а од којих је 14 положило и своје животе на пљевљанској попришту. Успомену и сjeћање на ове догађаје грађани наше општине редовно и организовано евоцирају већ више од 50 година посјетом споменику подигнутом пљевљanskim јунацима.

Иницијатива за братимљењем наше двије општине дужи низ година није покретана без обзира на чињеницу да је ове двије општине заувијек повезала заједнички проливена кrv u Пљевљaкој бици и без обзира на чињеницу да смо у Пљевљima увијек примани достојањe, пријатељски дочекивани и заједнички се клањали сјенима погинулих. Нажалост, братимљење наших општина није иницирано, нити проведено у вријеме бивше СФРЈ, у вријеме јединственог СК, или у времenu јединственог ДПС, већ је иницијатива data у политички неповољном тренутку.

Вријеме данашње је, нажалост, карактери-

стично по расколима и подјелама, подметњима, политизацији свега што се дешава, не-примјерени манипулативима, чак и са оним што смо до јуче неизједро цијенили, па би data иницијатива, у консталацији односа на свеукупном политичком мјељу, могла попримити различите, па и нежелјene реакције.

Пресудан утицај на извршну власт у Будви и Пљевљима сада врше различите партије, различитих политичких платформи, дјаметрално супротстављених и контрадикторних ставова по питању рјешавања државно-правних питања од интереса за заједничку државу СРЈ. Кад се рационално узму у обзир чињенице актуелног политичког тренутка, које се напрсто не могу занемарити, намеће се потреба да се покренута иницијатива размотрити на општинским нивоима тек у времену смирених страсти и тензија, а надам се у што скоријој будућности. До тада, као и до сада, житељи Будве и Пљевљa, биће и даље повезани братским сјећањима.

(Предсједник Општине Раде Гргевић у одговору на питање одборника Јуба Марковића "да ли ће, сходно покренutoj иницијativi, у скорије вријeme доћi до братимљења општине Будва и општине Пљевљa")

ИЗБОРИ И ИМЕНОВАЊА

Према предлогу дневног реда Скупштина општине треба да донесе више рјешења о изборима и именовањима.

Одложено је да се донесе Одлука о избору Савјета за заштиту локалне самоуправе који би чинили: Раде Гргевић, предсједник, Горан Орлић, Ђорђије Пријоловић, Жарко Миковић, Вукашин Зеновић, Далибор Антониoli и Татјана Франовић. Према Статуту Општине Савјет за заштиту локалне самоуправе има седам чланова, од којих су три члана из реда одборника, а четири члана истакнутијији: јавни, научни и стручни радници.

Уједно Добринке Ружић за члана Комисије за прописе СО Будва предложен је Никола Кентера. До ове промјене је дошло пошто се Добринка Ружић обратила Комисији за прописе да због личних обавеза није у могућности да убудуће учествује у раду Комисије у којој је била изабрана за члана, предлажући да се уједно ње именује друго лице.

Буро Медиговић, који је на претходној сједници Скупштине општине именован за члана управног одбора ЈУ "Српен дом", извршио је да се уједно њега именује друго лице, па је Комисија за избор и именовање предложила да нови члан управног одбора ове јавне установе буде Марко Медиговић.

Према предлогу рјешења представници Скупштине општине Будва у управном одбору друштвеног предузећа за консалтинг и инжењеринг "Будва - Свети Стефан - Петровац" треба да буду Раде Гргевић, предсједник, Иво Арменко и Драган Д. Љијешевић. Управни одбор овог предузећа има пет члanova од којих три именује СО Будва, а по једног Завод за изградњу "Будва" и ДП "Савски венац трејд" Београд.

Предложено је да Скупштина општине да сагласност на именовање Стевана Вучетића за директора ЈП "Водовод и канализација", која је на основу јавног конкурса на ту дужност именована Управни одбор предузећа 30. септембра 1998. године, и сагласност на именовање Николе Вукићевића за вршиоца дужности директора ЈУ "Музеј, галерија, библиотека", која је за ВД директора именована управни одбор ове јавне установе 2. новембра 1998. године. Актима Општине, као оснивача, и актима ових организација прописано је да директоре именују управни одбори уз сагласност Скупштине општине као оснивача.

Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о образовању управног одбора међународног фестивала медитеранских пјесама предвиђено је да се повећа број члanova са 12 на 13. Нови члан Управног одбора по предлогу ове одлуке треба да буде Владимир Митровић, министар туризма у Влади РЦР.

САВЈЕТ ЗА ПРОМОЦИЈУ И ПРОПАГАНДУ ТУРИЗМА

Скупштина општине треба да донесе Одлуку о образовању Савјета за промоцију и пропаганду туризма чији је задатак да у складу с развојним плановима наше општине у области туризма, својим смјерницама и предлозима у креирању стратегије туризма, допринесе квалитету туристичког производа у општини. Савјет броји 11 члanova који су афирмисани туристички и јавни радници и могу допринијети промоцији и пропаганди општине Будва у области туризма.

Предложено је да члanova Савјета за промоцију и пропаганду туризма, чији мандат траје четири године, буду: Раде Гргевић, предсједник, Иво Арменко, Владимир Митровић, Драган Иванчевић, Велибор Золак, Раде Ратковић, Драган Д. Љијешевић, Мило Радуловић, Душан Љијешевић, Бранко-Дики Кажангер и Никола Кентера.

Савјет својим смјерницама, предлозима и заузетим ставовима обавештава и обавезује Координациони одбор за припрему и праћење туристичке сезоне, а према образложењу одлуке о образовању Савјета очекује се посебан допринос овог тијела у години кавалитета у туризму.

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ НАРОДНЕ ПАРТИЈЕ ПОВОДОМ ПРЕКИДА И ОДЛАГАЊА СЈЕДНИЦЕ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

ПРЕКИД ЗБОГ НЕСПРЕМНОСТИ ВЛАСТИ

Одборници Социјалистичке народне партије у Скупштини општине сматрају да је сједница СО 25. фебруара скандалозно прекинута без икаквог оправданог разлога, а при том је прекишен и Пословник о раду Скупштине општине. На конференцији за новинаре одржаној 26. фебруара одборници Станко Асановић, Жарко Миковић, Љубо Љијешевић, Владимир Кажангер, Гојко Митровић, и предсједник Општинског одбора СНП Станко Гиговић, су говорили о прекида сједнице и њеном одлаганju. Савјет је припремио сједницу Скупштине општине, а онда је прекида и одлаже, наводно, због озбиљности рада саме Скупштине.

- Клуб одборника СНП је на сједници Скупштине општине принципијално и у складу с политиком партије захтјева да се донесе одлука о враћању градског грађевинског земљишта које није приведено намјени. Коалиција "Да живимо боље" Мило Ђукановић и Светозар Марковић у томе није била јединствена, у њиховом клубу одборника је дошло до расцјепа, па су прекинули сједницу и одложили је уз заиста смијешно образложење - рекао је Станко Асановић истичући да је несхватаљиво да власт припрема сједницу Скупштине општине, а онда је прекида и одлаже, наводно, због озбиљности рада саме Скупштине!

Прекишен је и скупштински пословник, јер је предсједник прво требао да да на гласање наш предлог, јер је први поднијео, па онда предлог коалиције.

Жарко Миковић сматра да је власт неспособна да испуни предизборно обећање о враћању одузетог земљишта, да се нашла у раскораку, и да је одложила скупштинску сједницу да би за тих пет дана склопила једну слаткорјечиву причу.

</

1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ РАДЕ ГРЕГОВИЋ О ПРОГЛАШЕЊУ ГОДИНЕ КВАЛИТЕТА

ПОДСТРЕК ЗА „МОБИЛИЗАЦИЈУ“

• Уз редовне активности на побољшању квалитета туристичке понуде ове године посебан акценат биће на побољшању водоснабдевања, чистоће, саобраћаја, као и увођење више реда у домаћој радиности.

Проглашење 1999. године годином квалитета у туризму је посебно значајно јер су и раније године квалитета имале позитивне ефekte и дјеловала мобилизаторски на све субјекте туристичке понуде. За Будву као туристичку општину година квалитета у туризму подразумијева интезивирање активности кроз Координациони одбор за припрему и праћење туристичке сезоне и Савјет за промоцију и пропаганду туризма, чиме ће се подстицати, координирати и надзирати активности свих субјеката туристичке понуде у нашој општини.

Овако проглашење 1999. годином квалитета у туризму ове године подразумијева да ће уз редовне активности на припреми сезоне и побољшању квалитета туристичке понуде ове године посебан акценат дати побољшању водоснабдевања, чистоће, саобраћаја и издавању соба у домаћој радиности.

Кад је ријеч о водоснабдевању ове сезоне не могу очекивати нове количине из нових извора, већ ће се ЈП „Водовод и канализација“ ангажовати

на смањењу губитака у вододној мрежи која је на многим мјестима дотрајала и оштећена, што се посебно негativno одражава током лета када је сваки литар воде драгоцен. Смањењем губитака повећаће се количине воде које долазе до корисника, домаћинстава и правних лица. Предсједник Општине најављује и строжије поштовање прописа по коме ће се водоводне мреже бити искључени сви објекти који немају прописану документацију.

За предстојећу туристичку сезону створиће се техничке претпоставке да одржавање чистоће буде још боље, а наша ривијера још чистија. Општина је обезбједила средства и уговорена је куповина четири специјална возила за прикупљање и одвоз смећа. Испорука ових возила, вриједних милион марака, очекује се почетком априла.

Саобраћај углавној туристичкој сезони је проблем који је сваког лета све израженији. Ове године, по ријечима предсједника Греговића, не може се очекивати значајније побољшање, осим што ће се покушати.

Органи управе ће се ангажовати да у предстојећој туристичкој сезони буде више реда у издавању приватних соба и апартмана, јер је тај вид домаће радиности већ дуго година бременим многим проблемима. Инсистираје се, како истиче предсједник Општине Раде Греговић, да се досљедно примјењују законски прописи и да се издавањем лежаја у приватном смјештају не може бавити нико ко за то нема посебно одобрење органа управе. То подразумијева претходно измиривање свих обавеза и посједовање употребне дозволе.

На тај начин утврђује се боља евидентија капацитета у приватном смјештају, а очекује се и више прихода по основу боравишне таксе, јер ће се смањити број непријављених гостију.

В. М. С.

ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ УЧИ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

ПРИПРЕМЕ ИЗ СОПСТВЕНИХ СРЕДСТАВА

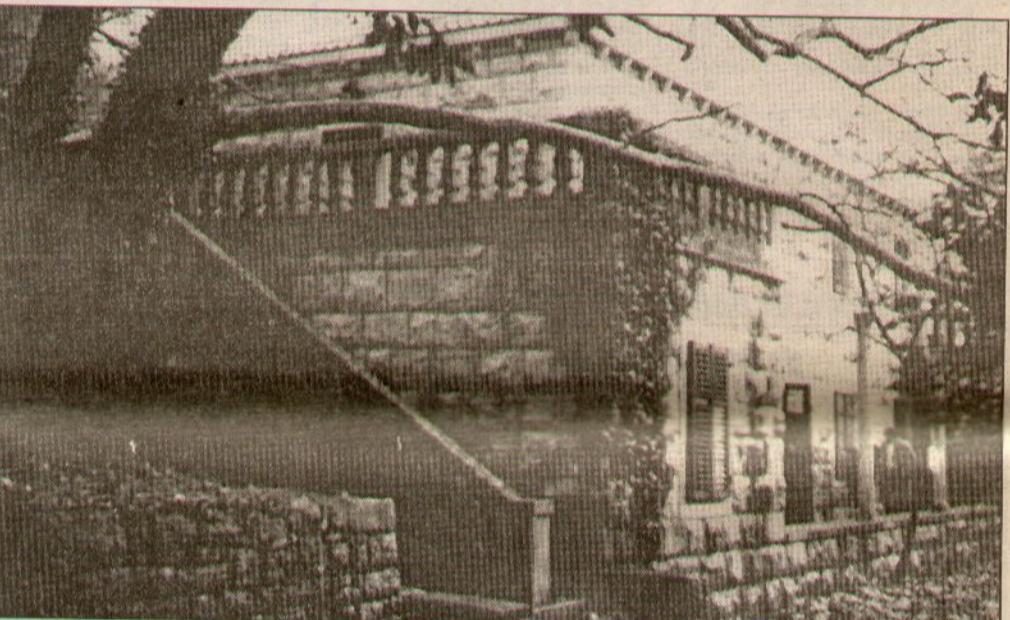
- Све собе у хотелима виших категорија имаће телевизор, мини бар и прикључак за кабловску телевизију
- Нове телефонске централе у хотелима „Монтенегро“, „Монтенегро А“, „Спландид“ и „Кастел Ластва“
- „Авала“ се отвара 20. марта, а остали хотели почетком маја

Хотелско туристичко предузеће „Будванска ривијера“ је почела реализацију програма припреме туристичке сезоне који обухвата послове на инвестиционом одржавању, опремању и инвестицијама у објектима предузећа. Директор Сектора за развој Љубо Рајеновић истиче да ове године очекују долазак страних туриста у већем броју, па ће то и проглашење 1999. године годином квалитета у туризму, бити подршко да се планира

ду хотелу „Свети Стефан“ и виле „300“ у Милочеру, за шта смо издвојили 4,5 односно 3 милиона динара. Купљене су нове телефонске централе за хотеле „Монтенегро“, „Монтенегро А“, „Спландид“ и „Кастел Ластва“. Градиће се нова саобраћајница у Милочеру чиме ће се обезбиједити директна веза објекта у Милочеру са магистралом и, истовремено, растеретити одвијање саобраћаја постојећим путем од магистрале у Пржну до Светог Стефана

„Б“ категорије, па се више послова планира и у хотелу „Монтенегру“, најтраженијем објекту у Бечичима.

„Монтенегро“ је доста добро одржаван протеклих година, за све ово вријеме санкција. Осим редовних радова на ентеријеру, планирамо до сезоне да завршимо реконструкцију вододне мреже, као и поново активирамо систем заливanja зелених површина из извора у оквиру хотелског комплекса чиме ћемо значити смањити потрошњу воде

ВИЛА „300“, МИЛОЧЕР, Реконструкција до сезоне

ДА НАМ ГРАД БУДЕ ЉЕПШИ

- У Будви 17. фебруара одржана друга сједница Координационог одбора за припрему и праћење туристичке сезоне у општини Будва.
- Разматран план оперативних активности појединачних субјеката у припреми туристичке сезоне под називом „Да нам град буде љепши“, затим план медијске кампање у години квалитета у туризму и извјештај о текућим активностима на припреми туристичке сезоне.

Координациони одбор, којим је предсједавао Драган Дулећић, потпредсједник Општине Будва, размотроје је активности на уређењу града у циљу квалитетније припреме за наступајућу туристичку сезону. У том циљу, биће усвојен оперативни план под називом „Да нам град буде љепши“ како би постакли све чиниоце у туризму на територији наше општине да акције на уређајућа града буду наша трајна навика, и у зимском и у јећијем периоду.

Презентација оперативног плана биће обављена на медијима, а организоване акције на уређењу града биће свакодневно медијски праћене посредством Радија Будве, Телевизије Будве и „Приморских новина“.

Урадиће се плакати са основним порукама акције „Да нам град буде љепши“, одштампати летак са едукативним порукама везаним за уређење и чишћење града и урадити мајице са детаљем плаката.

Биће организовани састанци

са најодговорнијим субјектима у Општини, који имају утицај на туристичке токове, као и састанци везани за упознавање са оперативним планом уређења града. Јавно предузеће „Морско добро“ организоваће састанак са закупцима и другим корисницима плажа и упознаће их са активностима на уређењу града.

Посебна пажња биће посвећена уклањању депонија поред путева, полупаних привремених објеката, постављању корпи за смеше, фарбању контејнера, набавци нових парковских клупа, чишћењу пословних простора и постављању хоризонталне и вертикалне сигнализације.

Како је речено, биће драстично смањен број привремених објеката у зони морског добра и утврђена строга правила у функционисању саобраћаја на мору. Надлежне инспекцијске службе интензивираће контролу и почеће са изрицањем строгих казни за непридржавање прописаног, а током априла биће одржано и неколико

Р. ПАВИЋЕВИЋ

ни послови благовремено и квалитетно заврште.

- На уређење хотела, заштити од влаге и кречењу, у припреми предстојеће сезоне утрошићемо 15 милиона динара, на опремање ресторана и хотелских соба 12 милиона динара, при чemu треба истaći да ћemo побољшати опрему у свим хотелима виших категорија.

На крају састанка, предсједник општине Будва Раде Греговић је истакао да Координациони одбор у наредном периоду мора бити посебно активан, као и одговарни у органима управе. - На састанку се чуло много коришних предлога - казао је предсједник Греговић, али и упозорио на низ ружних појава у зимском периоду који обилују рушничком енергијом. - То оставља ружну слику, поготово за госте Будве. На такве појаве мора се реаговати, како би се оне у будућем онемогућиле. Јер, без контроле и изрицања одговарајућих мјера, тешко ћemo успјети у планираној акцији - рекао је Греговић.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

на. Ове године посебну пажњу посветићемо зеленилу, парку у Милочеру се, на примјер, уређује читаве зими, а потрудићемо се и да фасаде наших хотела буду освежене, да и тај спољни изглед буде као некад, да хотели са својом околином дјелују привлачно.

Средства за припрему сезоне ХТП „Будванска ривијера“ је обезбиједила од недавне продаје ванпансонских објеката. Ни ове године нема квалитетних средстава за припрему сезоне, али у „Будванској ривијери“ се надају да ћe републичка влада финансијски помоћи туристичкој привреди.

У „Будванској ривијери“

нису заборавили ни хотеле

из градског водовода. Планирамо и да уредимо ресторан „Фонтану“ на самој плажи како би у њему проширили понуду и побољшали квалитет услуге - каже Радован Радоман, директор хотела „Монтенегро“ и наглашава да ћe као и ранијих година радници хотела обавити већи дио послова на уређењу зелених површина, кречењу и фарбању, чиме ћe се оствари велике уштеде.

Од хотела ХТП „Будванска ривијера“ први се ове године отвара гранд хотел „Авала“, 20. марта, док ћe се остали хотели, како се планира, отворити почетком маја, до када треба да се заврше сви послови на припреми сезоне.

В. М. С.

ЕКОЛОШКА СЛИКА БУДВЕ

- О појму еколођије и њеном значају није потребно много говорити. Довољно је рећи да је очување човјекове средине на листи приоритета глобалних проблема Планете - на првом мјесту. Пошто еколошка максима гласи: „Мисли глобално - ради локално“, позабавићемо се еколошком slikom нашег града.

Еколошка слика Будве, намјернику или туристи, дјелује прилично идилично: аерозагађење, готово, не постоји; море је чисто (примајући мјерима Завода за биологију мора, најчиšћије на нашем дијелу Јадрана); нема индустријских постројења, нити прљавих технологија. Нама који живимо у Будви и занимамо се за еколођију та слика не изгледа баш ружично. Поред нечишће (која је више одраз некултуре дије-

ла становништва и структуре гостију током сезоне) Будва је суочена са много озбиљнијим еколошким проблемима. Главни проблем је неконтролисана градња. Број нових становиša за тржиште (како се називају зградурине које граду доносе проблеме, а инвеститору велику корист) стално се увећава, за разлику од зелених површина којих има још у траговима. Немар, нехаж према граду и безочна сјеча стогодишњих

маслињака, пријете да Будву претворе у слику разбациваних бетонских лего коцкица које се, нажалост, више не могу растављати и наново слагати.

О прописаној површини паркова, травњака, игралишта за децу нема више смисла ни говорити. На травњацима ничу ћевабџићи, трафике, отворени и затворени шанкови, тако да се стиче утисак да од вегетације најбоље „усипијевају“ бетон, жељезо, стакло и алюминијум. Маслина, палми, олеандера (којим би клима исто тако добро подговарала) готово и нема више. Потош ове појаве стварају и практичне-инфраструктурне проблеме, одговорни су, изгледа, ријешили да на то ставе тачку.

Поменута, неконтролисана градња и експанзија гра-

довели су до тога да природни токови атмосферских вода буду заустављени или промијењени. Тиме је заустављен доток пијеска и шљунка у море и спријечена природна обнова плажа. Број Спас, које доминира Будвом, обрасло племенистом боровом шумом, такође је начето градњом. Осим тога, шума је застасла непротходним растињем, што повећава могућност пожара чије би посљедице биле катастрофалне. Растиње онемогућава одржавање елементарне хигијене. За количину отпадне - техничке воде и фекалија потребно је мало веће море од затвореног будванског залива. Еколошко друштво (још прије двије године) дало је приједлог да се шума искрчи и тако омогући обнова најљепше будванске плаже. Скупштина је приједлог прихватила, али тај пројек-

кат још увијек није реализован.

Рибљи фонд угрожен је употребом експлозива, роњењем бодицама и несавјетним кочарењем уз обалу, где се риба мријести. Уз то, коче не користе селективни промјер ока мреже који је законом прописан. Неконтролисана експанзија града довела је до недостатка пјајаће воде, што (пољујући мјесецима) онемогућава одржавање елементарне хигијене. За количину отпадне - техничке воде и фекалија потребно је мало веће море од затвореног будванског залива, где се та вода излива. Ако се у међувремену нешто не учини, ова туристичка сезона, по свему судећи, неће МИРИСАТИ на добро. ЈП „Морско добро“, које управља приобаљем и води

бригу о акваторију читаве Републике је израдило веома озбиљан елаборат и еколошки програм заштите територије којом газдује. До реализације програма, најжалост, још није дошло. За утјеху, забрањено је и спријечено грађење чврстих објеката дуж обале

1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

ХОЛДИНГ КОМПАНИЈА „МЕРКУР“ ЗДУШНО ПОДРЖАВА ГОДИНУ КВАЛИТЕТА
У ТУРИЗМУ

ЗА БОЉИ КВАЛИТЕТ И - ТУРИЗАМ

- Иницијатива: неопходна туристичка полиција
- Охрабрујуће: размах „Монтенегро ерлајнз“ и емитовање сателитског програма ТВ Црне Горе
- Нема спортског туризма без више спортских објеката

Холдинг компанија „Меркур“ је одмах подржала иницијативу да се 1999. година прогласи годином квалитета у туризму и активно ће учествовати у програму њене реализације. „Меркур“ је, иначе, у фази реорганизације пословног система цијеле компаније са преко хиљаду запослених радника, а година квалитета биће мотив да се у туристичко-угоститељском дијелу постигну још бољи резултати.

- Година квалитета не треба да буде само ова, него и наредне, јер се стално и обично мора радити на побољшању квалитета - каже Веселин-Нино Дабовић, директор сектора туризма и угоститељства у ХК „Меркур“ и истиче да ова акција не треба да обавезује само туристичко-угоститељску

изузетно значајан и почетак емитовања сателитског програма ТВ Црне Горе. - Први резултати су изванредни, тај програм је лијепо примљен у свијету и већ нам се јавило више пријатеља из свијета који су одушевљени што редовно могу пратити догађаје у Црној Гори. То ће, несумњиво, много значити за придобијање страних туриста да у што већем броју дођу у Црну Гору.

Холдинг компанија „Меркур“ је прије пет година закупила хотел „Могрен“ који ради током читаве године, тако да у њему нема посебних припрема за сезону, јер се сви послови обављају у ходу, док хотел ради. Иако је рад током зиме скупљи због повећаних трошка, „Могрен“ истрајава у непрекидном раду и без губитака. Као

овде на припремама 14 дана била „Црвена звезда“ и да је хотел једноставно живну током боравка београдских фудбалера. - Лијено је што имамо тако усјешне спортске клубове, али треба много више улагати у спортске објекте јер смо поднебље које је погодно за зимске припреме спортиста и то је изванредан начин да продужимо трајање сезоне, повећамо степен коришћења капацитета и повећамо туристички промет. Да је спортска хала већа, да имамо затворени базен и фудбалски стадион који можемо понудити спортским екипама, били би неупоредиво већи ефекти од спортског туризма. Ту је велика перспектива Будве.

Захваљујући раду током читаве године „Могрен“ је стекао повјерење организа-

Хотел „Могрен“: Рад без прекида и - љубашака

привреду. - Општина треба да се ангажује на уређењу града, плажа и побољшању комплетне инфраструктуре, а очекујемо и велики допринос „Јавног предузећа за управљање морским добрим“. Неопходно је већ ове године заузети ригорозан став према привременим објектима јер то ружи слику Будве. Сматрам да би било потребно да се формира туристичка полиција која би у границима својих овлашћења вршила контролу туристичко-угоститељских објеката, али и цијену у њима. Мора да се утврди распон између цијена, да се знају максималне и минималне цијене, зависно од категорије објекта. Јер, не може у било каквом објекту, на пример, пиво да кошта 40 динара. То је назисливо и цијене се морају прилагодити категорији објекта и нивоу услуге.

Успјеху године квалитета и уопште напретку црногорског туризма, по ријечима Дабовића, знатно ће допристи повећање обима дјелатности и броја авиона црногорске авио компаније „Монтенегро ерлајнз“ и њен излазак у свијет.

- Ми озбиљно разговарамо са америчким тржиштем и да би с тог подручја довели више туриста знатно ће нам помоћи и нова авионска линија „Монтенегро ерлајнз“ Јуник-Њујорк - каже директор Дабовић и истиче да је уговор са црногорске националне компаније за ту-

градски и пословни хотел добро је посјећен и ове зиме, а занимљиво је да је током јануара у „Могрену“ боравило 100 странаца из 30 држава. Но, за више туриста током зиме није доволно само да је хотел отворен.

- Одбили смо више спортских екипа које су хтели да дођу на припреме у Будву

ПРИГОВОР КОНКУРЕНЦИЈИ

У „Меркуру“ нијесу предаводили зато што само ради хотел „Могрен“, а остали хотели у околини су затворени.

- Приватизација иде споро, хотелијери у државним и друштвеним фирмама су незаинтересовани за продужење сезоне и много им је лакше да затворе хотеле - каже Веселин-Нино Дабовић наглашавајући да „Могрен“ који ради читаве године и његовим гостима није свеједно какво је окружење, па ружну слику ствара и затворени хотел „Аvala“ и његова неурнда фасада.

због недостатка спортских терена, стадиона, базена и спортске хале. Будва је постала спортски центар, има пуно клубова, а мало објеката. Како да доведемо на припреме спортске екипе, ако на примjer, једини слободни термин у теретани спортске хале увече од 11 сати - каже Нино Дабовић и напомида да је

В.М. СТАНИШИЋ

IN MEMORIAM

ПАВЛЕ ИВАНОВИЋ (1937-1999)

ЧОВЈЕК ВЕЛИКЕ ЕНЕРГИЈЕ И ПОЖРТВОВАЊА

Сви наши грађани добро знају и осјећају што је смрт Павла Ивановића изгубила наша средина, јер је Павле читав свој живот, изузимајући школовање, провео у Будви, а свој радни вијек посветио добру читаве општине Будва, њеним грађанима и организацијама.

Од младичких дана Павле је био значајно присутан у друштвеном и привредном животу Општине, а међу њима грађанима увијек заузима место достојно поштовања. Омладински руководилац у Будви и на Универзитету у Титограду, предсједник Општинског одбора Социјалистичког савеза Црне Горе, руководилац многих културних и спортских организација, начелник за привреду и финансије СО Будва и директор „Будванске банке“ дужности су које је он зналачки, упорно, несебично и поштено обављао.

Посебно место у његовом богатом радном вијеку заузима „Будванска банка“ којој је посветио скоро 30 година неуморног, несебичног и поштеног рада и стварања. Поред узорне породице коју је створио, Банка је чинила други дио његовог живота и те двије љубави иссрпљивале су његову велику енергију и пожртвовање.

У свим величким привредним подухватима који су измијенили привредну и економску стварност наше Општине, Павле Ивановић је учесник и значајан актер, а сви угледни људи и привредници код њега су увијек имали пуну финансиску и банкарску подршку. То су имали и сви наши грађани у напорима да обезбиједе боље услове живота за своје породице. Врло често та подршка прелазила је реалне могућности Банке, али је он увијек налазио пут да те могућности повећа и оправдана захтјеве задовољи.

У свом таквом радном вијеку Павле Ивановић је имао и доста неприлика које су му загорчавале живот и које

ничим није заслуживао. То су неприлике биле резултат интрига, сплетки, неоснованих оптужби и сумњичења које су носиле и лансирале разне деструктивне и каријеристичке групе које су, нажалост, дosta харале и биле присутне на нашој јавној и друштвеној сцени.

Све је то он храбро и достојајствено

подносио знајући да ће часни живот и несебични рад све то негирати и њему у нашој средини одредити место које му припада. То се временом и обисти-нило, а његова смрт и сахрана најбоље су то показали. Поред његовог одра и гроба, продефиловала је огромна маса народа из читаве Црне Горе, а посебно из Општине Будва да се са њим посљедњи пут поздраве, захвале му на поштеном животу и раду и пожеле му лаку црну земљу и вјечни мир.

Нико ЛИЈЕШЕВИЋ

НЕМЈЕРЉИВ ДОПРИНОС

Поред професионалних, Павле Ивановић је као велики ентузијаста обављао и многе друге послове за добробит свога града и шире друштвене заједнице. Његова непресушна енергија и вјечити ентузијазам покретали су и све друге који су са њим радили, уливајући им стлано вјеру у боље сјутра.

Био је практично свуда где се стварало и радило, у спортским колективима, у образовним институцијама, школама, вртићима, здравственим установама, културним институцијама, једном ријечу увијек тамо где је требало.

Његову помоћ у добровртарне сврхе немогуће је опистати.

Није тражио Павле посебна признања за свој рад. Једноставно, био је срећан када је могао да помогне. Као што је помагао друштву у цјелини, тако је несебично помагао и сваком ко би се обратио за помоћ, нарочито људима у невољи. Његова врата и његово срце увијек је било отворено за пажњу и љубав.

Љубављу према људима, самопрерорним и пожртвованим радом и доброчинством, стекао је поштовање и пријатељство многих људи у Будви и широм наше земље и изван ње.

Посебно треба истаћи његов допринос у обнови и изградњи послије катастрофалног земљотреса 1979. године. Када је природна стихија готово унишитила овај град Павле је, посредством Банке и лич-

временима.

Као и све племените људе, красила га је и најљепша особина породичног човјека. Поред свог великог друштвеног ангажмана, Павлу никада није помањкало времена за своју породицу, своје братство и своје пријатеље.

Прерана смрт отргла га је од нас и његове породице управо у данима када је требао да ужива плодове свог мукотрпног живота и рада.

Драган НЕДОВИЋ,
предсједник Савјета
Монтенегро банке - Будва

ОДЛАЗЕ ПРИЈАТЕЉИ

Павлу Ивановићу

Којне сједине
ио висовима
Приморској Ђорђу
Бијеле шијице
преносе шишину
с мора на језеро
с језера на море
Бијеле штобе
за зјенама бијелим
низ кланац Невидио
И бијеле приче
лишћају бијело
од јесени до пролећа
од пролећа до јесени
И јласови бијели
сјећају се себе
из снова у Ћучину
из Ћучине у снове
И кругови бијели
све ујжи
и бјелина све је
Одлазе пријајељи
одлазе

Чедо ВУКОВИЋ

АКТУЕЛНОСТИ

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ДУБРОВЧАНИ У БУДВИ

• Одлука о отварању међународног граничног прелаза између СР Југославије и Хрватске на Дебелом Бријегу није са одобравањем примљена само у Црној Гори међу туристичким радницима, већ и у Дубровнику у Хрватској. О томе говори боравак делегације туристичких радника Дубровника у Будви, крајем јануара, који су са представницима југословенског туристичког предузећа „Монтенегроекспрес“ и компаније „Меркур“ разговарали о могућностима сарадње, посебно када је ријеч о иностраном туризму.

Како је изјавио представник хрватске авио-компаније „Кроација-арлайн“ Луко Вулетић, отварање границе на Дебелом Бријегу је од обостраног интереса. Дубровачки аеродром поново постаје сигурна ваздушна лука према свијету. Вулетић је изразио задовољство разговорима у Будви, сматрајући да ће њихов боравак означити поновно успостављање сарадње на пољу туризма.

Менаџер у туристичкој агенцији „Гуливер“ из Дубровника и једно од водећих у дубровачкој регији Горана Хричић, сматра отварање границе врло значајним, јер ће, како је рекао, добији до знатног повећања туристичког промета у обије туристичке регије, пого-

тово када је ријеч о излетничком туризму.

Отварање граничног прелаза, према оцјенама делегације туристичких радника из Дубровника, знатно ће ће ове године, утицати на повећање интересовања за долазак туриста из иностранства.

- Са задовољством смо примили гости из Дубровника - казао је Нино Дабовић, директор туризма и угоститељства у компанији „Меркур“ и изразио наду, да ће, послиje ових разговора, већ овога јесења туристи из Црне Горе бити у прилици да посете Дубровник, а и гости из Дубровника прногорско приморје”.

Договорено је да представници „Монтенегроекспреса“ и „Меркура“ ускочи-

УДРУЖЕЊЕ
ТУРИСТИЧКИХ АГЕНЦИЈА

• У Будви почетком јануара основано Удружење туристичких агенција Будве које окупља 43 туристичке агенције са 400 стално запослених

По ријечима предсједника Мила Радуновића Удружење је настало као резултат заједничке жеље већине туристичких агенција за бољим организовањем пружања квалитетних туристичких услуга. На другој страни, Удружење ће се борити против нелегалног рада појединача и такозваних агенција који већ годинама, нудећи неквалитетну понуду гостима, знатно деградирају туристички производ на овом подручју.

На састанку Управног одбора Удружења највише је било ријечи о припремама за овогодишњу туристичку сезону. Формиране су посебне комисије за стандардизацију и ка-

теризацију одређених туристичких производа: смјештаја, излета и трансфера гостiju. До почетка туристичке сезоне радиће се на јединственом информационом систему код чланница Удружења.

Најзначајнија активност у овој години, проглашеној за годину квалитета у туризму Црне Горе, биће на категоризацији соба у приватном смјештају. На тај начин треба да се створи јединствена понуда, а што до сада није био случај”.

Удружењу истичу добру сарадњу са надлежним у Општини Будва, Министарству туризма и Туристичкој организацији Црне Горе”. Р.П.

КАТЕГОРИЗАЦИЈА
ОБЈЕКТА

• На подручју Будванске ривијере у току поступак утврђивања категоризације смјештајних капацита- та у сусрет овогодишњој туристичкој сезони.

За разлику од ранијих година, Општински секретаријат за привреду и финансије ову значајну активност је почeo раније, па је до сада категорисано 7560 домаћинстава. Међутим, у Секретаријату пропојењују да на подручју Будванске ривијере има од 50 до 70 хиљада кревета за издавање туристичких годинама ван контроле. Сматрају да ће овог пута већи дио посла на утврђивању категоризације се бити завршен до почетка главне туристичке сезоне.

Процедура је знатно смањена и поједностављена. Владини секретаријати су дужни да надлежном секретаријату доставе рјешење, тј. дозволу о употреби објекта и захтјев за изласак надлежне комисије на лице места да би утвrdila категорију.

Из Секретаријата је крајем јануара упућен апел власницима соба за издавање да пријаве своје лежaje, да би се ова акција завршила на вријеме такође, најављено на поштрене мјере контроле, од стране надлежних инспекцијских служби. Р.Р.

„МЕРКУР“ ОБЕЗБЂЕЂУЈЕ
ВИШЕ ВОДЕ

• Предузеће „Хидромонт-Меркур“ из Будве већ двије године изводи значајне истражне радове на бушењу ради обезбеђења додатних количина воде у Будви, Тивту, Котору и Херцег Новом. Све то захваљују својим стручњацима и концесијама које је предузеће добило од Владе Републике Црне Горе.

Досадашње активности већ су се показале успјешним. Прошле године за подручје Тивта из нових изворишta обезбијеђено је 30 до 40 литара воде у секундним. За ову сезону, из два нова изворишta, биће обезбијеђено 60 секунди литара воде за пићe.

Прошле сезоне, из нових изворишta у самом центру Будве, „Хидромонт-Меркур“ је обезбиједио додатних 30 литара воде у секунди, а ове године још 50 секундних лitarata. Р.Р.

Знатна средства уложена су у бродоистражне радове на подручју Херцег Новог да би се у овом граду бар делимично ријешио проблем вода спадајућаја.

Активности „Хидромонт-Меркура“ у рјешавању водоснабдјевања на Црногорском приморју се настављају. Стручњаци сматрају да би се ускоро на наведеним приморским градовима током јесење сезоне овај дугогодишњи проблем могао успјешно решити. Р.Р.

ОВОГОДИШЊЕ САЈАМСКЕ АКТИВНОСТИ

• На Јадранском сајму 26. фебруара 1999. године одржана конференција за штампу поводом традиционалне промоције програма приредби Д.Д. Јадрански сајам и туристичке привреде. Промоција је предвиђена у хотелу Intercontinental у Београду 3. марта 1999. године.

О плану, програму и учесницима промоције и овогодишњих сајамских приредби новинаре су информисали комерцијални директор Јадранског сајма Миодраг Вугделић и генерални директор Јанко Ражнатовић.

На промоцији ће учествовати Владо Митровић, министар туризма у Влади РЦГ, Никос Аристидес - директор JUPEX-MIX, главни акционар Д.Д. Јадрански сајам, Јанко Ражнатовић - директор Сајма, Светозар Марковић - предсједник Владе РЦГ, Раде Грговић - предсједник

Општине Будва, Велибор Золак - директор ТОЦГ, Иво Арменко - директор XTP Јадранска ривијера и Бранислава Лијешевић - директор Града театра. Предвиђене су и двије видео промоције: Интернет презентација WEB SITE Јадранског сајма и Града театра.

Календар приредби за 1999. годину је проширен салоном књига који је био укинут још 1982. године. Замишљен је као изложбено-комерцијална представа са промоцијама нових издавачких кућа и Даном писаца.

Ове године салон автомоби-

МОНОГРАФИЈА
О ЦРНОЈ ГОРИ

До краја маја ове године, издаћи ће из штампе монографија о Црној Гори. На њеној реализацији раде Туристичка организација Црне Горе и позната италијанска издавачка кућа „Бођо Мандадори“.

Монографија треба да представи Црну Гору, истичући њене амбијенталне и културне ври-

једности. Имаје 160 страница илустрованих са 140 фотографија. Биће штампана у колору, у тиражу од 6 хиљада примјерака на италијанском и енглеском језику.

Аутор текста је познати италијански публициста Николо Карнимео, а аутор увода Емир Кустурица.

Р.

НАЈВИШЕ ЖЕНА
БЕЗ ПОСЛА

На евиденцији Завода за запошљавање у Будви налази се 950 незапослених лица. Први пут посао тражи 380 лица, док 254 незапослена тражи посао дуже од три године. Занимљиво је да се на евиденцији налази највише жена, њих 600.

Највише незапослених је са средњом стручном

спремом - 389, међу којима је 100 туристичких техничара.

Са вишом стручном спремом, посао тражи 33, а са високом 31 лице.

На евиденцији Завода за запошљавање, налази се 240 квалификованих, 197 полукалификуваних и 60 неквалификуваних лица.

П.

ИНИЦИЈАТИВЕ

ОСНИВАЊЕ РИБАРСКОГ
ДРУШТВА

• За све рибаре, љубитеље мора и природе уопште, иницијативни одбор за формирање рибарског друштва у Будви сазвао збор 9. фебруара 1999. године. На збору, којим је предсједавао Душан Никлановић, било око осамдесет присуствених.

Наша обала, према резултатима добијеним у „Биологији мора“ у Котору, врло је загађена разним хемијским агенцијама. Не мале количине рибе су угрожене нечистоћом и другим непријатељима мора (динамијашима, кочама, рониоцима...). Зато је и потребно једно овакво друштво за очување мора и свих биљних и животињских врста у њему. Подршка за формирање дали су Министарство шумарства и пољoprivredе у Влади РЦГ, које ће помоћи и при прављењу статута, као и Скупштина општине Будва.

На збору је прочитана петиција против започетих грађевинских радова и бетонирања плажа на острву св. Никола. Група младих грађана је покренула акцију против уништавања једног од ријетких дјелова будванске обале ненарушене природне јељопоте. За ове радове надлежне службе још не знају, али се потписници петиције надају да ће петиција утицати да се избегне још једно комерцијализовање наше ривијере. А. К.

нима рибања. Предложио је да сви рибари и заинтересовани грађани дају своје сугестије, доставе их иницијативном одбору у наредних десет до петнаест дана, па да се сазове и формира скupштина, изаберу чланови...

На збору је прочитана петиција против започетих грађевинских радова и бетонирања плажа на острву св. Никола. Група младих грађана је покренула акцију против уништавања једног од ријетких дјелова будванске обале ненарушене природне јељопоте. За ове радове надлежне службе још не знају, али се потписници петиције надају да ће петиција утицати да се избегне још једно комерцијализовање наше ривијере. А. К.

године постоји могућност да и Левантски сајам буде присутан на будванском сајму од 10. до 20. октобра са

програмом у аутоиндустрији.

Иако није уврштен у програм сајамских приредби, ове

својим продајним контентом.

А. К.

Јанко Ражнатовић и Миодраг Вугделић

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ДР ЧЕДОМИР МАРКОВИЋ, ДИРЕКТОР РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА

СПОМЕНИЧКА

Моћност кроја Јанове:

ДР ЧЕДОМИР МАРКОВИЋ

- Још нису санирани сви споменици оштећени у земљотресу, а треба поново улагати у оне већ саниране
- Обавеза државе је да бригу о споменицима културе води permanentno
- Морају се сачувати споменичке вриједности Старог града
- Несхватљиво је да се у Будви не може наћи одговарајући простор за археолошки музеј
- Туристичка привреда мора више да улаже у споменике културе

Културно-историјски споменици, наш однос према њима и њихова заштита, су увијек актуелне теме. У нашој општини можда и тим више и тим прије јер имамо обиље споменика, али, нажалост, не увијек и доволно одговарајући однос према њима. Данас, стицајем разних неповољних околности у нашој земљи, када су поремећени многи уобичајени распореди и редосљеди, сложена проблематика споменика културе нашла се у другом плану, па су се „Приморске новине“ опредијелиле да разговор о заштити споменика културе у Црној Гори, плановима, потребама и проблемима који је прате. Наш саговорник је др Чедомир Марковић, директор Републичког завода за заштиту споменика културе, од 1985. године истакнути археолог који је магистрирао и докторирао на археологији Црне Горе. Аутор је више радова и књига, а између осталих „Неолит Црне Горе“ и најновије „Споменици културе Црне Горе“, коју је написао заједно са проф. др Рајком Вујићем.

■ Положај, улози и задачи Републичког завода за заштиту споменика културе се, ипак, мало зна, па би било занимљиво да на почетку разговора укратко представите установу на чијем сте челу. Кроз које фазе развоја је прошао Завод и које

резултате је постигао?

- Уредбом црногорске владе 1948. године је формиран Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе и природних ријектости, али је послије десетак година дошло до формирања двије независне институције, једне која ће се бавити главном споменичким и градитељским наслеђем, и друге која ће се бавити заштитом природе. У том периоду Завод за заштиту споменика културе је био сиромашан кадровима, сиромашан опремом, али поткован жељом и ентузијазмом да се што више ради на заштитити културне баштине Црне Горе. То мало људи на целу са изузетним човјеком и ерудитом Мијутином Пламенцом, давно покојним, успјели су, ипак, да полако институцију Завода подижу на виши ниво. Завод је стицао искуство, обогаћивао кадар и могао већ да уђе у неке деликатније, сложеније послове. Такав је био измјештање манастира Пиве 1969. године због градње великог акумулативног језера и хидроелектране на Пиви. Завод је кренуо у тај велики подухват, не велики по обimu архитектуре јер је манастир Пива грађен од великих камених блокова који су обиљежени и лако их је било демонтирати и монтирати на новој локацији, али је представљао велики проблем скинuti

■ То су биле неке битне карактеристике досадашњег рада Завода, а можете ли нам нешто више рећи о Заводу данас?

- Завод има изузетно квалитетан простор потребан за његову дјелатност, има релативно пријестојну савремену опрему и може да обави готово све сложене задатке из домена заштите споменика културе.

Данас се, наравно, технологија која се користи у заштити споменика културе развија, нас је погодила и ова изолација и немаштина, тако да се осјећа потреба да се попунише наши фондови, наша опрема, да се кадар специјализује, да се сазна све оно што се данас догађа у развијеном свијету. Завод је данас државна, буџетска институција, запошљава 56 људи, од тога двије трећине са високом школском спремом, односно стручњака различитих профила. Има седам атељеа који се баве конзервацијом покретног споменичког фонда, пројектовањем, документацијом и истраживањем, штафелажног сликарства, мозаика, живописа, пластике, метала, керамике, стакла, старије текстила, старије књиге, папира, коже и пергамента. Има и један мали атеље.

Према томе, Завод има све оне неопходне јединице које гарантују да се може успјешно носити са обавезама које произишу из његове дјелатности.

■ Ускоро ће 20 година од катастрофалног земљотреса који је наношаг

на штете споменицима културе који, стицајем разних околности, сви још нису обновљени. Како оцењујете резултате обнове и да ли је могућа шире акција на нивоу Републике да се обнови преостали дио споменика културе, јер је неспорно да је на њима штета процијењена, средства за обнову обезбијеђена и усмјерена, али не сва и намјенски утрошена?

Активност на заштити споменика културе је кашила, није ишла упоредо са санацијом привреде и стамбеног фонда, и дошла је на ред тек 1985. године.

Комисије стручњака су процијениле штету на свим споменицима, средства обезбијеђена по закону на основу солидарности свих република тадашње Југославије уплаћивана су у републички фонд, а одатле дистрибуирана на основу програма и планова самих општина, тако да је Завод ту био од почетка готово искључен. Завод је, практично, само овјеравао да општинске пројекте и планове, давао на њих сагласност и, колико је био у могућности, утицао на одређивање неких приоритета.

Чини ми се да је тада направљена грешка што је дато право општинама да располажу средствима и да се стварају о обнови споменичког фонда, па је управо то довело да неке општине које су имале изузетно богат фонд споменика културе (Котор, Будва) и данас имају одређени број споменика пострадалих у земљотресу који су у рушевинама и још увијек се не види дан када ће се и на њима одвијати санациони радови.

Наравно, било је ту и другојачијих поступања са средствима наимењеним споменицима културе, она су усмјеравана за друге највеће и никад нису враћене, па су споменици културе остали ускраћени за тај релативно значајан из

нос.

Данас, како ствари стоје, не види се неки помак на боље. Јер, не само што су поједињи споменици остале несанирани послије земљотреса, него сад треба улагати и на одржавање споменика који обновљени прије 15 година. Примјера ради, кућа светог Петра на Ријеци Црнојевића поново је санирана и то је коштало више него када је први пут санирана послије земљотреса.

■ Да ли је данас, иначе, с обзиром на све актуелне економске, политичке и социјалне факторе, право вријеме за заштиту споменика културе. Односно, да ли нам је то практички стварно да смо појеско потиснуло оно што је било јуче, наш дуг према прошлости и нашу обавезу да споменике културе заштитимо и препесемо их у одговарајућем стању наредним генерацијама?

■ Кад се ради о споменицима културе не постоји право и неко друго вријeme, увијек је, како би Латини рекли ога јест, право вријеме, због структуре, вриједности и стања у коме се налазе споменици. Према томе, наша је обавеза, и обавеза читавог друштва и државе, да бригу о споменицима културе воде permanentno. Свјесни смо, наравно, ситуације у којој се налазимо, данас је мало средстава, Република до те мјере сиромашна да се од ње не могу очекивати нека знатнија улагања у ову дјелатност, али, с друге стране, свјесни смо и чињенице да ту и тамо има одређених пропуста и, понекад, недовољно и бриге и неузимања у обзор наших апела када је неки споменик посебно угрожен и где треба хитно интервенисати да му се једноставно спасе његове споменичке вриједности.

Мора се нешто у нашем односу према споменицима мијењати. Одређени субјекти

и корисници поједињих споменика културе треба да буду обавезни да одржавају те своје споменике и не траже од државе додатна средства. Кад говорим о потреби промјене тих односа мислим и на туристичку привреду која мора да одигра одређену улогу. Надам се да ће, вјероватно, кренути неки бољи дани, да ће се промијенити однос према споменичкој баштини, да он неће бити само декларативне природе, него ће се реализовати кроз одређена улагања институција сличног карактера које је држава формирала да се старају о одређеним сегментима наше прошлости, односно о одређеним врстама нашега споменичкога блага.

■ Ускоро ће почети израда изјава и допуна Урбанистичког пројекта Старог града који је урађен 1982. године, с образложењем да је приликом реализације дошло до изјесних одступања. Како оцењујете обнову Старог града као споменика културе и реализацију урбанистичког пројекта. Како ће Завод бити укључен у израду измена и допуна урбанистичког пројекта Старог града, шта и како по вашем мишљењу треба мијењати?

■ Послије земљотреса Будва је била на неки начин привилегована јер је међу првим градовима добила урбанистички пројекат који је усвојен 1982. године и тада од међународног консултативног одбора стручњака добио високу оцјену. Закључено је, чак, да он може да послужи и као pilot пројекат за све оне земље које се налазе у ризичним зонама. Сви санациони радови су изведени поштујући рјешења из пројекта, мада су се ту и тамо појавиле одређене мале грешке, мали пропусти који више боду у око префињеним стручњацима, конзерваторима, него што је то нека велика грешка на умањењу споменичким вриједностима само-га Старог града. Ми смо као Завод након завршетка радова обавили један инспекционски конзерваторски надзор, пописали све оне мале недостатке који су се ту и тамо при обнови појавили, тражећи да се они у неком будућем времену сукцесивно отклањају како би Стари град сачувао све споменичке квалитете.

Протоком времена показало се да тим урбанистичким пројектом није предвиђено све оно што би данас могли да предвидимо као рјешење, а што не би умањио споменичке вриједности Старог града, него значило и одређена побољшања. У међувремену појавили су се и захтјеви становника Старог града за неке интервеније које нису предвиђене урбанистичким пројектом. Ми смо се у протеклих десетак година неколико пута уписано и усменој форми, на бројним састанцима са одговорним људима из општине, залагали да се крене са изјемом и допуном урбанистичког пројекта Старог града, нудећи да будемо и носиоци читавог посла, да финан-

ЗАШТИТА БЕЗ ОДЛАГАЊА

Заштита споменика културе не трпи одлагање. Латини су рекли „perikulum in mora“, опасност је у одлагању, оно што се одложи управо је изложен опасности. Што више одлажемо спашавање, санацију, рестаурацију и конзервацију споменика, тиме умањујемо њихове споменичке вриједности, они неминовно пропадају. Погодно када се ради о умјетничким дјелима као што је живопис, иконопис, књига, писана ријеч, музејски експонат... Једноставно, морају се ти предмети тог тренутка наћи у рукама конзерватора, у рукама стручњака, јер је то једини гарант да ће се споменици и њихове вриједности на прави начин очувати и пренијети будућим генерацијама.

ПОТРЕБНА ТЕЛЕВИЗИЈА, АЛИ И - МУЗЕЈ

Општина је веома брзо и ефикасно ријешила питање простора за телевизију, спајајући два објекта у Старом граду, дајући јој, управо тиме, значај. Не спомним ни ја значај постојања локалне телевизије данас, али да се по истом принципу, са истим жељама, ентузијазмом и напором, приступило рјешењу питања археолошког музеја, вјерујем да би се и за њега нашао адекватан простор и тај проблем би давно био скинут са дневног реда у Будви.

НЕБРИГА ЗА БАЗИЛИКУ

Ранохришћанска базилика, скоро десетак година након откопавања стоји у истом стању како смо је откопали, недовршена, иако за њу постоје одређени предлози и рјешења, постоје идејни и главни пројекат, али никада се није смогло снаге да се тај објекат изузетно значајан за историју Будве ваљао заштитити, проучити, презентира, што би сасвим сигурно допринијело богатијој културолошкој понуди Будве.

Ранохришћанска базилика је значајна јер управо свједочи о Будви између V и IX вијека, периоду када о Будви нема много података, а чито је да је Будва након касне антике настала да живи једним богатим културним и економским животом, чим је смогла снаге да на свом простору изгради једну такву велику базилику, да се сврста у ред такозваних епископских градова. Упркос томе, базилика је даље незаштићена, обрасла травом, коровом и постала депо-нија разних отпадака.

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ ЏРНЕ ГОРЕ

БАШТИНА ТРАЖИ ВИШЕ

сјеске трошкове сведемо на најмању могућу мјеру, само на реалне трошкове, а да оно што се зове идеја, стручност, знаље, не буде наплаћено. То није прихваћено, прошло је много времена, много тога се ис-компликовало, много по-слова је урађено дивље без сагласности и икаквих дозвола, измијењени су изгледи поједних објеката, а посебно је Стари град наружило истицање неадекватних реклама.

■ Будва нема археолошки музеј, али има „Маркову плочу“ и „новокомпоновану“ легенду о постanku имена која као пропагандни потез ХТП

декватних реклама. Ми још увијек немамо званичан став општине да је покренута та иницијатива, али очекујемо да нам се општина обрати да би ставили на располагање своја искуства и сазнавања о ономе што треба промијенити у новим допуњеним рjeшењима, како отклонити многе неспоразуме и побољшати споменичке вриједности Старог града за будућност. Приликом изmjена и допуна урбанистичког пројекта пропагандни потез ХХІ „Будванска ривијера“ уз запажену подршку утицајних фактора постаје све познатија и све присутија. Стигла је, тако, у школе, у луксузну монографију Будве, постала знак експерименталној ТВ Будва... пошто је претходно „овјековјечена“ у бедем Старог града. Како све то оцењујете уз подсећање да сте својевремено инсистирали да се „Маркова плоча“ скине с бедема Старог града.

урадници најавијују да пројекат рјешења треба тражити од објекта до објекта, анализирајући поново сваки објекат од темеља до крова, видјети где је шта могуће урадити, колико ће то допринијети његовом побољшању с аспекта споменичке вриједности и, наравно, колико ће то утицати на испуњење захтјева његовог власника.

■ Будва је град познат по својим археолошким налазима, али и град који „крије“ своје археолошко благо јер га нема где изложити. Годинама већ не може да се ријеши спор око зграде намијењене за археолошки музеј, а шије нађено ни друго рјешење. Како и као челини човјек Завода и археолог оцјењујете ту „неспособност“ да се наће одговарајући простор за археолошки музеј у Будви, да ли имате неки предлог или рјешење?

рије Старог града. Нашла је своје мјесто и у модерној монографији Будве! Куд ће већи парадокс него то и у истој монографији читати један предивни, више лирски текст, покојног академика Срејовића који Будву налази између мита и стварности, дајући јој и издизајући њено постојање на ниво мита, на ниво античког херојства, античког јунака Кадмоса и његове жене Хармоније. Одједанпут, то све треба сурвати у некакав амбис да би једна, морам да ка-

- Често су вођени разговори на ту тему, не само због тога што Будва као туристичко мјесто заслужује један такав објекат, једну такву институцију, него и због чињенице што данас затворени у кутијама леже изузетно драгоценни експонати, вриједни, који свједоче о богатој, јако далекој прошлости зачетку самог града Будве. Многи сиромашнији крајеви, многе сиромашније земље, давно су увиделе значај постојања једне тако значајне институције да бројним туристима, својој дјеци, житељима, покажу богатство своје прошлости. Несхватљиво је да се у Будви не може наћи простор који ће разријешити тај, морам да кажем, културолошки проблем. Нисам довољно нити мудар, нити паметан, нити довољно познајем ситуацију у самој општини, да бих предложио неко рјешење, али ми се чини да треба тражити адекватан простор за музеј, који не мора бити у Старијем граду, који тражи испуњење одређених услова да би дјеловао као једна модерна савремена институција која брине о културном наслеђу, о свом археолошком и споменичком благу, чува га, конзервира, излаже и врши, наравно, оно што је значајно, едукативну улогу.

да би једна, морам да кажем, плитка легенда толико експлоатисана у свим поднебљима о несрћним љубавима и самоубиствима, постала обиљежје једнога града чија историја по Софоклу започиње петим вијеком прије нове ере, а поконји академик Срејовић иде и у много дубљу прошлост. Једна толико профанисана и експлоатисана легенда данас, сасвим сигурно, не би могла наћи прођу ни код једног народа ваљано опредијењеног према својој културној баштини. Али, ето, десило се код нас, и поред инсистирања завода да се та плоча скине јер је насиљно нашла своје место на једном споменику културе, да се то и даље експлатише, улази у уши дјеци, младим људима, и коначно ће доћи до тога да дјеца своју Будву виде у једној лажној легенди о несрћној љубави између Марка и Јелене који су скочили са некога већ постојећег града у море формирајући тај исти град! Пуна нелогичности, пуна профаности, пуна, једноставно, непотребног конкурисања историјским подацима, и зато мислим да Општина сама треба да учини да се та назови легенда о постанку Будве искључи из свих медија, да једноставно буде заборављена. Будва је један од најстаријих градова на Ја-

драну, препознатљива је по својој тој преображености, зар је потребно да управо Будва наједне на једну такву провокацију, да покуша да полако брише из памћења ту дивну прошлост, тежећи да дјеци, младим људима, туристима, који не познају ту прошлост, наметне једну легенду, давно експлоатисану, о несрћеној хубави

негде чак и алуминијом утрађују се око прозора бетонски умјесто камених оквира, умјесто од дрвета столарија се прави од лима, од данас модерног елоксираног алуминијума мијењају се подови и умјесто камених плоча утрађује мермер или керамичке плочице... Значи, Завод није у прилици да стручно координира и каналише сви извештајни објекти. М

■ Знатан дио споменика културе у Црној Гори је сакралног типа. Како првомените организације воде бригу о њиховој заштити и како у томе сарађујете?

- Завод је у протеклом периоду, морам да кажем, имао веома успешну сарадњу са свим конфесијама, и православним, и католичком и муслуманском, и није било неких битнијих неспоразума. Догађају се, наравно, као и свуда, одређени ситни неспоразуми код се ради о потреби да се по мишљењу цркве неки објекат неодложно санира, а по

нашем мишљењу он није до те мјере угрожен да би његове споменичке вриједности биле доведене у опасност, него постоји неки други који заслужује приоритет у том тренутку. Морам, ипак, да поменем да сада у овој фази исхи-

да сада у овој фази људи-
трене обнове сакралних
споменика све три конфе-
сије на породору Црне
Горе, долази до нечега
што понекад ремети
основну концепцију струч-
ног опредељења Завода,
јер се све не одвија онако
како то принципи заштите
споменика културе захти-
јевају и проглашавају. Упо-
требљавају се, рецимо,
елементи који нису тради-
ционалног карактера, цр-
кве се покривају лимом,

МАРКОВА ПЛОЧА

МАРКОВА ПЛОЧА

Завод за заштиту споменика културе може да доноси рјешења кад се ради о споменицима културе, али Закон такође каже да бригу о очувању културне баштине сноси и општина на чијој се територији та културна баштина налази. Ми смо рјешење о скирању Маркове плоче упутили надлежном органу Општине и ономе ко је, по нашим сазнањима, поставио ту плочу, с налогом да се плоча скине. Уколико прекршитељ не изврши рјешење, надлежна је општина која води бригу о својој споменичкој баштини да поштује одлуку једне државне институције као што је Завод и да учини да се то рјешење изврши.

СВЕ КОНФЕСИЈЕ РАВНОПРАВНЕ

У посљедње вријеме има изјава да држава, а преко државе и ова јавна институција, праве разлику у свом ангажовању, програмима и опредјељењу средстава, између конфесија, па нам је на неки начин стављено у негативни контекст да се више посвећујемо обнови православних него католичких храмова, а да не говоримо о храмовима муслиманске вјероисповијести. Та чињеница, сасвим сигурно, не стоји јер, колико ја знам, а дуго памтим јер сам овдје 35 година, никада ни код једног стручњака и службеника Завода није била присутна таква свијест, такво опредјељење. Увијек смо гледали, па и данас, оно што се зове вриједост споменика, његово глобално значење за Црну Гору, за народ, а наравно све ниже и ниже идући до некаквог локалног значаја.

СВЕ КОНФЕСИЈЕ РАВНОПРАВНЕ

У посљедње вријеме има изјава да држава, а преко државе и ова јавна институција, праве разлику у свом ангажовању, програмима и опредјељењу средстава, између конфесија, па нам је на неки начин стављено у негативни контекст да се више посвећујемо обнови православних него католичких храмова, а да не говорим о храмовима муслиманске вјероисповијести. Та чињеница, сасвим сигурно, не стоји јер, колико ја знам, а дуго памтим јер сам овдје 35 година, никада ни код једног стручњака и службеника Завода није била присутна таква свијест, такво опредјељење. Увијек смо гледали, па и данас, оно што се зове вриједност споменика, његово глобално значење за Црну Гору, за народ, а наравно све ниже и ниже идући до некаквог локалног значаја.

БАШТИНА И НА ИНТЕРНЕТУ

Већ данас треба планирати за будућност која је пред нама на који начин културну баштину Црне Горе укључити у ту велику туристичку понуду. Потребни су и проспекти и споменици, стручне монографије, добро опремљене (и преведене) књиге, што ће допринијети да се свијет боље упозна с нашом земљом, да пожели да ту борави. Данас се указује и могућност презентације преко глобалне мреже Интернета. Неки градови су то већ почели да раде, неко успјешно, неко мање успјешно, али то свакако доприноси да неко с неке тачке ове планете пожели да једног дана посјети земљу или крај о коме је научио негде, или прочитao, или видио на свом рачунару.

контролише све оно што се догађа на обнови сакралних споменика, без обзира о којој се конфесији ради. Мали кадар, мало средстава, с једне стране, и, с друге стране, непостојање потребе код тих организационих или режијских одбора који се формирају за обнову цркава, да се обрате Заводу за стручну помоћ. А мисмо свима који су нам се до сада обратили, пружили стручну помоћ и услуге, тако да смо за неке цркве чак радили и пројектну документацију, снима-

ну документацију, снима-
ли постојеће стање, ишли
на терен... без паре и ди-
нара, из просте жеље и
обавезе да стручно усмје-
римо обнову одређеног
споменика. Трудимо се да
та наша сарадња буде што
шира, што интензивнија,
мада, чини ми се, у том
смыслу би могло да помог-
не и Министарство вјера
и туристичкој привреди.

■ Који су најважнији
планови и послови на ко-
јима ће се Републички за-
вод за заштиту споменика
културе ангажовати у
1999. години, који су при-
оритети у овој и наредним
годинама. Посебно, који су
планови и приоритети на
подручју будванске оп-
штине?

не и Министарство вјера тако што би сваки захтјев за обнову одређене богојоље који до њега дође, прослиједило Заводу на малу експертизу, мали увид, шта је то што они желе, колико и како се то може урадити, без, наравно, икаквих финансијских обавеза. Завод би тако могао да стручно усмјери обнову управо ради спасења грађитељског наслеђа које полако, али стално, опада и губи се уградњом модерних материјала.

■ Споменици културе су и битан фактор туристичке понуде и битан, често и опредјељујући, мотив туристичких кретања. Како се, с друге стране, туризам односи према споменицима културе, колико заштита споменика културе има користи од туризма и какав би требао да буде однос туризма због ефекта које остварује од споменика културе?

базирају на реалним околностима, на кадар и опрему с којима располажемо, на стању споменика у коме се налазе, на утврђеним приоритетима, и посебно на средствима, гледајући ипак неку реалност о данашњим могућностима државе да уложи у једну овакву дјелатност. Током ове године, тако, планирамо да наставимо конзервацију и рестаурацију живописа у манастиру св.

- Споменичка баштина битно утиче на квалитет туристичке понуде и то су давно спознале земље Медитерана Италија, Шпанија, Француска, Грчка, Турска, пласирајући своју богату културну баштину у оквиру туристичке понуде. Код нас је раније било тих покушаја, иницирали смо бројне састанке, писали студије и елаборате о потреби да се споменици културе, тако богати, бројни и значајни на овом малом простору, заједно с природним љепотама, виште укључе у туристичку понуду, али нам је мало тога полазило за руком. Данас, наравно, у овој ситуацији не може се очекивати да се додги нешто спектакуларније на том плану, али помака у том смислу има бар када се говори о измјени наше свијести да се издигне на виши ниво тај такозвани културни туризам, давно присустан код осталих земаља.

Споменичка баштина у манастиру Св. Тројице код Пљеваља, док је све остало, готово, под знаком питања. А планирали смо, кад се ради о већим захватима, почетак санације манастира Стјенићи, почетак реконструкције и рестаурације конака манастира Ком на Скадарском језеру, да се санира живопис манастира у Војнићима, да се коначно крене с рестаурацијом, конзервацијом и презентацијом фрагмената мозаика откривених у базилици и испред рецепције хотела „Авале“ у Будви (ранохришћанских и раноримских мозаици). Планирали смо и одређене послове на конзервацији покретног споменичког фонда, на одређеном броју икона и иконостаса, и на другим врстама споменичког фонда. Но, жеље и планови су једно, а могућности Републике друго. Републичким budgetom је одређен један износ средстава који омогућава реа-

Црна Гора има богат потенцијал споменика културе који се са малим улагањима може укључити у туристичку понуду, али не мало и спорадично као данас када се не може говорити о некаквим битним ефектима. Да би то могло да поприми значајније ефекте, да донесе неку значајнију корист, туристичка привреда мора да направи једну ваљану спрету са Заводом и ин- става који омогућава реализацију скоро свих наших планова, али је питање хоће ли се та средства реализовати и стићи на жиро-рачун, да би их уложили у планиране послове. Нашим плановима нисмо прикратили ниједну општину, али је питање и ове, као и прошле и претпрошле године, колико ће се све то моћи успјешно реализовати.

Разговарао:
Васе М. СТАНИШИЋ

АКТУЕЛНОСТИ

НЕСВАКИДАШЊИ СУСРЕТИ: Како је Душан Ражнатовић напустио посао у банци и посветио се пчеларству

КОШНИЦЕ УМЈЕСТО ШАЛТЕРА

• Породична традиција дуга 200 година • Црногорски мед најквалитетнији због пелина и вријеса • Лични рекорд - из једне кошнице 117 килограма меда • Хоће ли држава више стимулисати пчеларство • Синови обећавају да ће и они бити пчелари

Дуго се одлазило из села у град без повратне карте ради лакшег посла и комфорнијег живота, тамо су формиране породице, подизана дјеца, а на село се враћало од случаја до случаја, изузетак од те приче, или дезертер из те бројне војске која је напустила наша села, али је тако почето да би се доказало да приче које имају исти почетак не мора да исто и заврше.

Прије више од 30 година Душан Ражнатовић из села Превлаке код Ријеке Црнојевића је постао банкарски службеник у Будви. Била је то тада Југословенска ин-

прије би се рекло да је он то тада Југословенска инвестициона банка, па Инвестициона банка, па Будванска основна банка, па на крају Монтенегробанка. Административни послови су га одвели са села, али не и одвојили, јер је нераскидива веза била - пчеларство. Дуго се Душан ломио између банкарског поса и пчеларства, трудећи се да стигне и тамо и тамо, да уз редовни поса заврши и са неким поса иза га.

Послије зиме кад вријеме отопли и дневна темпера- тура порасте на 16-17 °C кошнице треба отворити и прегледати пчеле. Ако ни- су добро узимљене и обез- бијеђено имовољно хра- не, треба одмах реаговати. Треба их прихранити и обратити посебну пажњу на здравствено стање пче- ла. Има пуно болести које је много важно открыти у почетку. Посебно је опасан паразит вароа која напада пчелу и, ако нема зашти- те, може потпуно да уни- шти пчелиње друштво. Има и осталих болести ко-је пчелар треба будно да прати и реагује чим их от- крије.

рад око пчела који је из го- дине у годину бивао све ве- ћи и тражио да му се по- свети више времена. Тако је било до прије три године када је Душан коначно пресјекао - напустио је по- сао службеника у банци и посветио се пчеларству.

- Прије четири - пет годи- на Агробанка и Завод за запошљавање су расписали конкурс за додјелу кредитата за пољопривредну произ- водњу. Јавио сам се на кон- курс и предао програм ко-јим сам хтио да осавреме-ним производњу, да наба- вим машину за паковање меда како би мед лакше стизао до тржишта. Нисам добио кредит, иако су ми

У рано пролеће треба добро очистити подњачу од отпадака ради хигијене и бољег здравственог стања пчелињег друштва. Ако у јесен није избачено старо саће, чим дозволе временски услови и одговарајућа температура треба пчелиње друштво ослободити тог старог, негативног саћа да не би матице почеле ту да полажу јаја. Ћелије на тим старим сатним основама су од силне употребе смањене и не би омогућиле правilan узгој пчела, јер би се рађале пчеле са мањим капацитетом снаге и радне способности, а тиме и краћим животом. То би се негативно одразило на саму пчелињу заједницу и, наравно, на принос меда. Пчелари у овом периоду, такође треба да виде да ли пчеле имају довољно хране за нормалан развој, да прате рад пчела и на све негативне промјене благовремено реагују. Ово је вријеме и за додавање сатних основа и, по потреби, проширење кошница.

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА

ПРОТЈЕРАЛИ МЕТЛУ

Тијесне улице и тргове старог которског града убудуће неће чистити метла, како је то вјековима рађено. Комуналци из Котора су недавно испробали специјалну машину коју су за овакве градове и потребе пројектовали и изградили Швајцарци. Которани су одлучили да купе двије такве машине.

такве машине.
Из Комуналног предузећа у Котору и вијест да ће бити набављено специјално возило за одвођење смећа из старог убогог градског језгра.

**ПРВИ
ДОМАЋИ
БРОД**

У погонима Јадранског бродоградилишта у Бијелој ускоро ће бити изграђен први домаћи пловни објекат. Ријеч је о туристичком броду чија ће дужина бити 13, ширина 4,5 метара, којег ће покретати мотор јачине 200 коњских снага и који ће моћи да одједном повезе стотинак путника.

њак путника.
Уколико тржиште при-
хвати овај брод на доко-
вима Бродоградилишта у
Бијелој почеће његова се-
ријска производња.

**„ГАЛЕБ“
КУПУЈУ
СЛОВЕНЦИ?**

Брод „Галеб“, некадашња пловећа резиденција Јосипа Броза, по свој прилици биће коначно продат. За лађу-музеј озбиљно је заинтересована једна компанија из Словеније чије се име зарад не саопштава. Делегација из Словеније управо је боравила у Бијелој где је „Галеб“ усирдан.

„Галеб“ је власништво Владе Црне Горе која га је, заједно са још неколико бродова, добила од Војске Југославије у замјену за стамбено насеље Пињеш у Улцињу. Брод је и досад опсиједало ви-

ше купаца, али нико није одријешио кесу и издвојио 3 милиона марака, колико се за њега тражи.

**КОНЗУЛАТ
ХРВАТСКЕ**

У Котору ће до почетка овогодишње туристичке сезоне бити отворен конзулат Хрватске.

Конзулярног одела Ве-
лепосланства Републике
Хрватске у Београду, ко-
ји је недавно боравио у
Црној Гори, изјавио је да
је посао у завршној фази
и да ће конзулат бити
отворен најкасније од 1.
јуна. Савезна Република
Југославија отвориће
свој конзулат у Ријеци.

Припрема: С. Ш. Г.

ВИШЕ РЕДА НА ПЛАЖАМА

- Јавно предузеће за управљање морским добром Црне Горе са сједиштем у Будви упутило Општини Будва иницијативу за допуну одлуке о комуналном реду.

У иницијативи се каже да су на плажама и купалиштима у току туристичке сезоне веома изражени проблеми уношења огромних количина хране и њено конзумирање, довођење кућних љубимаца, уношење и употреба звучних средстава, припремање хране на плажи и затрпавање њених остатака као и амбалаже у пијеску. Такве појаве, како стоји у допису, грубо нарушавају комунални ред и битно утичу на хигијенски стандард, а строго су забрањене на купалиштима и плажама у свим развијеним туристичким дестинацијама.

Из Јавног предузећа за управљање морским добром су због тога од Општине Будва затражили да се на адекватан начин допуни одлука о комуналном раду да би комунална инспекција могла предузећи законске мјере против свих оних који грубо нарушавају елементарни комунални стандард на плажама.

P. II.

КАРНЕВАЛИ

ФИНУЛИ СУ БАЛИ

- У организацији Одбора карневалских фешти, захваљујући многобројним ентузијаистима и спонзорима, посебно СО Котор, и овог фебруара настављена традиција котарских маскенбалских свечаности.
- Одржани Велики дјечији маскенбал, позната Прчањска паштица, маскенбали за одрасле и, наравно, главна фешта - Карнавал

Из карневалске йоворке

Ноћ уочи Карнавала, 13. фебруара, одржан је први Велики бал под маскама у Хотелу „Форд“. Нажалост, пројектант хотела није узео у обзир традицију града. У минијатурној сали неправилног облика нашло се те ноћи 370 људи са улазницама које је, због великог интересовања, било изузетно тешко набавити и око 450 маски.

Поред увијек присутних арлекина, вјештица, црнаца и вампира биле су ту балетске групе, киндер-јаја, пејински људи, мексиканци, новогодишње јелке, Бетмен и отровна Ајви, кроњаче, Посејдон са морским сиренама и многи други. Због ограничности пространа вршена је селекција, па је доста маски, које нијесу задовољиле критеријуме жирија, остало пред хотелским улазом.

Музичари Мили Кнежевић и „Монтенегро бенд“, напокон су се око 23 часа сјетили да су на маскенбалу. Али зато, кад су почели са извођењем пригодног репертоара, створили су право фештанско расположење, одржавајући га таквим све до јутарњих часова.

Послије ноћи, као је и уобичајено, дијељене су и награде најуспјелијим маскама - појединцима и групама.

Иако многи нијесу могли бити награђени јер је било мало награда с обзиром на број маски које су их заслуживале, зору је дочекало много више задовољних него разочараних учесника маскенбала.

Карнавал, увијек и свуда најважнији дио ових зимских свечаности, одржан је 14. фебруара на главном котарском тргу и риви. Протекао је управо како то и треба да буде. Уз учеснике био је и представан сунчан дан.

Суђење Принцу карнавала, ове године названим Либертино де Ангелис, за све „пропусте, шпоркарије и махинације“ у Котору и шире обављено је на Тргу од оружја. проглашен је кривим и осуђен на смрт без права жалбе.

Дуга поворка тромбоњера, мажоретки, маски и Градске музике Котора, Тивта и Будве отпратила је Либертина де Ангелиса, кроз шаљир Которана и многобројних гостију из других места Црне Горе пристиглих да осјете „фештајунску“ атмосферу, до места егzekуције на Мацео на Шурању.

Како је и уобичајено, лутка је спаљена. То је, наиме, казна на коју се осуђује Принц карнавала у цијелом свијету, сваке године на завршној карневалској свечаности. „Финули су бали“. Маске су спремљене да неке нове карневалске феште, а иза свега је остало лијепо сјећање и „КАРАМПАНА“ - зразло нараши бокешкијех, бр. 41, новине које излазе само на дан Карнавала да свједоче како је било љета господњег 1999. године.

Ксенија ШЕПЕЉ

Принц карнавала

Најмлађи на карнавалу

ДНЕВНИК Н(обиџара) Н(адничара)

Пише: Сабо Грегобић

ТОПЛИНА ПРИЗНАЊА И КЊИГЕ

Двадесетог јануара. За надично новинарство у деведесет и осмој припада ми прва годишња награда Удружења новинара Црне Горе. Пошто ми је један од новинарских судија, Вацо Милов овдашњи, саопштио вијест, утопли ме вал задовољства који дође негде изнутра. Ријеч, код које сам се поодавно запослио има у овим нашим крајевима специфичну етичку тежину, па ако је већ описано да су те моје слагалице језичке вაљале... Награде у новинарској професији сам одувијек сматрао посебним: долазе од колега, а они су праведни судије, јер најбоље знају како ко од нас ради. Но и награде мимолазе оне добре, па и најбоље: нешто не могу да се сјетим да ли је икада Предраг Милојевић, вршњак вијека, који је у овом послу провео више од седам деценија, добио неку награду.

Двадесет петога јануара. Отворен је Дебели бријег, сада трајно. Бокељи могу преко границе уз легитимацију, остали треба да ваде визе. Путника је мало: у аутобусима „Аутобоке“ који уведе лијнију од Тивта до граничне рампе по три, четири виљада је интересовање спласило послије новогодишњих сусрета.

Момо Капор каже у „Новостима“ како је послије толико деценција дочекао најзад да буде у праву: моја отаџбина је, вели, та које мимо свијета. Што би рекла моја стара тетка - да нам Момчило нешто полуди ништа му се не би познalo.

Микан Трновити је прешао на Балантајнс пошто му је досадио Вокер. Уједно је објавио да су неатичне, произвољне и тенденциозне гласине да је Луиз Арбур ванбрачна кћерка Мадлен Олбрајт.

На Савиндан. У великој сали „Зета-филма“ сјајна академија светосавска. И хорске пјесме старијих и они голобрадих и фрагменти из живота Светог Симеона и сина му Саве и поезија новија о свецу цркве и школе. Владика Амфилохије подсећа да је 1999. јубиларна - 780 је година од како је управо Свети Сава формирао на Превлаци михољској прву епископију у Зети, данашњу Митрополију црногорско-приморску, коју туристички стручњаци називају прије коју годину, нимало тачно па ни симпатично. Острво цвијећа.

Иранци дневно потроше за шибице милион долара, а за дуван шест и по пута више, па су и они објавили раштаву. Престижна њемачка награда „златни точак“ припадаје новом „пежоовом“ љепотану означеном са 206, а Милош Радуловић је објавио прави „автомобилски“ афоризам: по тојка историје кочење је веома опасно. Море је уз јужну обалу престало да се бије са стијенама, а рибари се жале да је уврели у току помор рибе динамитом, кочама и мрежама са ситним окцима у којима се нађе и грудоба од сантиметар и по која никада неће достићи тежину од петнаест килограма.

Много нам је љепше уз кастрадину и вранац у Спортском центру у који смо се преселили из зграде престонице. Књижевност јесте свето писмо о човјеку, туги и радости његове душе, прича ми је Мишо у новом амбијенту. Но, умјетник није његов судија, па био он често херојски и велики само у подлости, или подао и сурв у свом хероизму. Потом се весели Трипковић својим огромним рукама устремио ка Његашу: осјетио је потребу да једном цетињском момчету, не нарочито од пера и књиге, али „зналцу“ који воли да пресуђује, приближи мало Теодосија Мркојевића и Стефана игумана, што најђе на опште допадање. Би потом и пјесме новинарске, не-

вјешто сложене, али вином подрупните, па значи и јаке. Би весело и на путу ка Будви за што се побринуше Вацо, Ранко и нарочито Папеџ. **Двадесет петога јануара.** Отворен је Дебели бријег, сада трајно. Бокељи могу преко границе уз легитимацију, остали треба да ваде визе. Путника је мало: у аутобусима „Аутобоке“ који уведе лијнију од Тивта до граничне рампе по три, четири виљада је интересовање спласило послије новогодишњих сусрета.

Микан Трновити је прешао на Балантајнс пошто му је досадио Вокер. Уједно је објавио да су неатичне, произвољне и тенденциозне гласине да је Луиз Арбур ванбрачна кћерка Мадлен Олбрајт.

Гост зачујен упита:

- Је ли онда када је Београд био заиста Београд?

- Не него када сам ја заиста био ја!

• А и сјетио сам се некако. Скоро ће двадесет и девет лјета како сам дошао у Будву, година мање или више и не значи ништа. Јеће сам показивао тада овај градић гостима.

Четрнаестога фебруара. Изгубљено нисам нашао, али сада срећан саопштавам о чему се ради. Примјерак рукописа књиге Драгољуба Комадинића, који сам изгубио почетком јануара, није био уникатан, већ оригиналан с писаће машине. Постојао је срећом резервни и изашао је из штампе још једна прича о страдању људском, о убијању душе у казаматима послијератне Југославије. О књизи „Портрети за рам“, мог драгог пријатеља, мученика с Голог отока који се у нешто познијим годинама и сам латио пера да би исписао личну, али и породичну тугованку, тугованку цијеле једне генерације патријота, који су били крви само зато што су вјеровали у један братски народ, на лијепо организованју промоцију у хотелу „Александар“ рекао сам понешто.

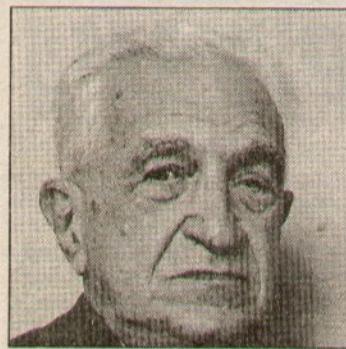
„На Голом отоку су највећа зла починјена из покајања. Грешник је најстраснији чувар вере“. **Текину ових ријечи Добрице Ђосића, исписаних у „Времену власти“ Комадинић је поткријепио до гађајима из Билеће и с Голог отока, износећи детаље из заједничке собе, карантине, из бијеса ишчашених умова собних старјешина и зле воље исједничких звијери.**

Драган Комадинић је, што ме је пријатно обрадовао, показао смисао за реалистичну прозу, за детаљ који постаје фреска. Описи сопствене младости и размишљање попут оног: Боже, хоћу ли ову снагу икада потрошити, мислећи на тренутак када је газио земљу не додирјући је, спадају у најбоље странице књиге.

Петнаестога фебруара. До руке ми је дошла петиција мјештана којом траже одбрану Школа. Њих 1600 (број потписа се стално увећава) кажу да се зарад богаћења појединача уништава најљепши дио наше обале. Свети Никола наша је оставштина за будућност, кажу Будвани, стари и нови.

Најзад једна права новинарска тема. Журим да видим шта каже и - друга страна.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

УЗГРЕДНЕ
ЗАБИЉЕШКЕ (6)

ПИШЕ: ЕРИХ КОП

Ми смо, очигледно, песнички обдарени, стихотворачки народ. Читајући књигу новинара С.Ц. која говори о нашим политичким приликама и неприликама, осамдесетих и деведесетих година, утврдио сам да су готово све простестне, па и псовачке пароле опозиције састављене у стиховима (на прилику енглеских „лиммерика“), чак и са римама.

Покажиши мало добре воље,
ни најолу није боље.

Ој, Србијо, из шире деле,
йоново ћеш бити цела.

Ој, лијеја Подгорица,
Носиш име издајце.

Слобо Србине,
Не гај га се тише!

Мајко земљо, баш ши
хвала
У име свих будала!

Пао је мрак
На црвени брак!

Дођи ће зима, правиће
мо Снежка,
Биће и Србија слободна
ко Чешка!

„У нашем друштву нема јасних фронтова, нити постоје чврста мерила помоћу којих се може разграничити истинито од лажног, већ је све измешано и испрелетено. Сви се крију иза крупних речи и сви се позивају на велики идеал ослобођења човека. Шта више, замагљен је хоризонт према коме сви управљамо поглед, обезвређен је умни разговор и обесмишљено деловање у ширим друштвеним размерама.“

Михаило Ђурић: „Искуство разлике“, 1968.

„Данас је много теже држати се својих мишљења, потврђивати њихову основаност, жртвовати се за њих. Туђ нам је некадашњи патос истине, одасвуд искрсавају пред нас нове противуречности, све нам је постало загонетно и неизвесно. Ништа више нисмо до краја и без остатка убеђени, не верујемо више непоколебиво ни себи ни другима. Према својим мишљењима односимо се с крајним неповерењем, видимо у њима само претходна, привремена решења, унапред нам је јасно да већ sutra можемо мислити другачије. Није нам стало ни до какве апсолутне истине, чак начелно одбацијемо сваку помисао на њено постојање. Довољно смо се навики да живимо у страховитом раскораку између смисла и бесми-

сла, у сенци једног не-појмљивог онтолошког искуства“.

Ово је Михаило Ђурић писао још 1983. године, дакле пре више од петнаест година. И узимајући његову тадашњу нашу мисаону и идеолошку дијагнозу као бар приближно тачну, могућно је не само замислiti, већ сад и објаснiti у каквој се безнадној, опустошеној духовној атмосфери, за то сразмерно већ дуго времена, стварала и обнављала наша духовна атмосфера и књижевна делатност која је из ње произилазила. Бегство од стварности, ескепистичка литература која стварност није критиковала будући да је није ни појимала нити је имала својих чврстих мерила и циљева којима би се према датој ситуацији супротстављала.

Под именом „постмодернизма“ одлазило се у прошлост и у мистику и у најбољим случајевима у персифлашу и квази простиру величанje беше.

И још од истог аутора, Михаила Ђурића:

„Данашњи човек није више способан за највиши напор метафизичке спекулације. Не мучи га питање о смислу живота, не лупа главу око трансцендентних суштава, не познаје и не признаје никакву већност. Постао је много скромнији и трезвенији од свог претходника. Он нема више снаге ни да верује у Бога, да се потпуно преда нечем изнад себе, нечemu што га обухвата и што га превазилази. Његов је поглед прикован за свакидашњицу, а његова воља обузета овоземаљским плановима и интересима. Тај човек се радикално поставља на себе тако да је у пуном смислу речи свој сопствени произвођач. За њега је трансценденција само још сенка, а не више узор“.

Дао сам Ђурићу, са пријатељском посветом, своју књигу, сатирично интонирану „Поверљиви извјештај“. Ништа ми није рекао и претпостављам да му се није свидела. Можда је заборавио речи које је сам написао и које су малочас цитиране, а представљају мисаону основу поменуте књиге и извесну критику практичне философије садашњег човека која гласи: „Дај сада!“ будући да му је доđalo да чека оно боље, обећавано у будућности.

Михаило Ђурић, говори на телевизiji, у расправи о положају филосofije данас и чо-

вековом положају у савременом свету, казује ствари које се потпуно односе и на положај литеатрe и озбиљних писаца у савременој ситуацији. Положај човека у свету, говори он, постао је крајње несигуран зато што је разбијено духовно језгро помоћу кога је људски род до сада живео. Што је утрнула светлост идеје према којој је човек уздизао поглед, што је нестало звездано небо која је осветљавало и осмишљавало читав наш досадашњи живот, па се човек нашао сам са собом и сам пред собом.

Толико о философији. Али и писци, налазећи се сами пред собом, нити имају себи више шта да кажу, нити осећају потребу да се сами пред собом исповедају, у толико пре што су то и иначе већ највећим делом своje делатности чинили.

„Постоји ли данас уопште неко мишљење које ужива неподдељено признање, које сви спремно прихватају као обавезно, које с правом може да понесе име „философија“? Где можемо наћи такво мишљење, симеоми уопште покушати да му ућемо у траг? Није ли философија данас у кризи најтежој и најдубљој од свих које су је до сада задесиле, није ли коначно иссрпена велика схема традиционалног философирања, није ли на крају сама идеја философије, а не тек неки њен историјски облик?... Која значајна савремена философска књига послужује да се назове „делом“ у смислу наслеђеног скватања те речи?“

Литература није исто што и философија, нити су писци литературе обавезно добри, школовани познаоци философије. Али иза сваког литеатрног дела, иза сваке песничке и приповедне књиге стоји човек који је о нечем мислио и који је свесно или несвесно у себи садржавао, а затим и исповедао дух и мисао свога времена. Па ако је дух времена у тајкој кризи о којој чини се оправдано говорит Михаило Ђурић, онда и писци литеатрe, независно од философије, тенденције и поруке, нашавши се у идејном вакуму не остаје ништа друго до да се играју реченицама и речима, грађеи здања у којима нико неће становати и која се за игру, игру рушевна карата, ничем другом не могу да служе. Што, уостalom, неки од нас, који се називају постмодернистима и у смислу модерних философа Деридине школе деконструкције, већ увек чити-

КРУГ, ОБАЛОМ (3)

ГОДИНЕ,
СПОМЕНИЦИ...

Пише: МИЛО КРАЉ

јеним понашањем и својим елегантним одјевањем, али, богме, и својим образовањем (стицаним и у иностранству), издваја из оне велике, „униформисане“ масе. Био је то Милутин Пламенац, човјек „задужен“ за споменике културе и њихову заштиту.

„Ти ми пишиш да ми је благо што сам амо (у Бечу - напомена моја) а мени кад на ум пану трешње, бижи, боб, срделе, скрушеви, лице и гофи дао бих ћаволу сва виђећа, велика и мала. Кад ми пане на ум да је данас троичин дан, да ће се сјутра крсти носити, коло водити а ја овде без икога, као кукавац, кад ми на ум пане све то, дође ми да пукнем међу овијем свијетом који нема ни душе ни чувства...“

... И као што се, на самом kraju rata, Mihailo Lalić spreо за срушеним и још не-придигнутим спомеником Јубишиним, тако сам се и ја за вријеме једне друге несрће (земљотреса) са свим случајно сусрео са једном „похараном“ књигом његових приповиједа... (зправо с неколико каснијих страница; остала су биле од нечега страдале). Било је то послије оног катастрофалног земљотреса када сам са једном новинарском екипом обилазио, непосредно послије њега, пострадала подручја. Стали смо крај неке разрушene старинске куће у Паштровићима, јер је фотограф поражен, погложио да је сними. Нијесам, упркос страху од нахерених рушевина, одolio да и сам не вирнем у њу. А ту, поред осталих ствари спазим у једној панђеги, старо кандило и остатке неке пожутјеле књиге. Узмем је у руке и видим: Јубишине „Приповијести...“ И као да су се и простор и вријеме окренули и усковитали у мени, сличка се и тог тренца пренесе у стихове. Неки час касније их и записах: „Преломљено ћије, развргнуте вериге/Од домаћина - ни трага ни наговијести/ Ал у панђеги још: кандило и петнаест страница књиге -/Јубишине „Приповијести...“//Опет нам тешу новијима/ за стару слику: Проклети кам!“

„Када се на дубини од четири метра нашило на један недовољно дефинисан предмет који је, по ријечима једних, изгледао као бунар, а да га мишљењу других које је, свакако, тачније, као жртвеник, био је присутан и наш гост, људијски научник који је радо знал посматрајући радове на откопавању. При завршетку посла појавио се Валанд (инжењер, руководилац радова - напомена моја) и наредио гравитији да се грађи са једним археолошким објектом. Видјећи шта се ради, коштујући старац по летију је на откоп и за тијеско времена...“

И само толико. Кадио сам да пјесму допиши касније. Није ишло. Тек послије дугог времена пошло ми је за руку да то учиним, усмјеравајући је другим током, ка - дубини времена...“

... Ако у оном мом првом сусрету са Будвом нијесам сазнао о ратном страдању Јубишиног споменика (а нијесам јер нијесам никог нити питао), јесам о једном другом, предратном „догађају“, заправо скандалу, који је још дуго распљивао машту и будио, ма-кар и закашњелу радознатост грађана. А та прича је била везана управо за градњу хотела, сада болнице у којој сам се обрео. Укратко: неко је у предсобљу љекарске ординације приповиједао како се, при копању темеља за овај хотел, нашило на гробове у којима су се налазиле многе драгоцености, благо и споменици из античког доба.

Прилику да о томе нешто и прочитам имају неку годину потом, када се већ будем нашао на Цетињу, као млади новинар-почетник. Тада је био народни заступник, нити о његовом блиједом лицу затијтрао израз радости. Он је том приликом, на енглеском језику, изговорио оне класичне ријечи: „Добро је, бар сам овом лијепом споменику продужио живот заједан дан...“

Дани су текли, текле су и године. Споменици су се рушили и дизали, али су записи о томе остали.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ЦАРСТВО МЈЕСЕЧИНЕ

Јесу ли ћа брада
Твоја бедра
Низ које се циједи мјесечина?

Пси лижу
Твоје млијеко у ћодножју
Охранивјелим језицима,
Ућијулиш од лајања.

Јесу ли ћаје дојке
Два најљепшија брада у завичају
На које ћада мјесечина
Из мојих удаљених мисли?

ДОРУЧАК

Паук прави склекове на ојегаду
Одвећ сјап
Да ће пољуби
Прије нећа весла сјави у воду
И завесла према сијени
На којој ћи и ја доручкујемо

Знам да волиш омлед са шунком
Али дајем ћи свеже школјке
Одлијељене од сијене толим прстима
Поједи ћи неколико сланих мишића
Мора

Јежеви су овде ког своје куће
Задије више волиши
Да доручкујеш са мачкама
На великој ћераси под смоквом
Насијрам сунца
Које је одскочило високо

ОТАЦ СОЛИ ТЕРАСУ

Отац соли ћерасу
Као да је кудрава овнујска чайра
Дланом уђијава круйну со
Од ројова ћа све до муда
Која ће осјећи и од њихове коже
Надравијши дуванкесу
А њих бациши
А њих бациши
Као да је дуванкеса
Важнија од муда

И ако замјениће их оћијило и кремен
То кресиво није ни приближно
Мудима која већ бачена
Висе о драчи

Бошко БОГЕТИЋ

ЗАПИС

ПАРАБОЛА БОЛА

Ако наш универзум, Земљу, па и Мјесец што га са прозора посматрамо - замаштамо као фигуру Едварда Мунка Крик, онда смо ближи закривљеном простору четврте димензије - димензије бола, па јаснијом бива и сама парабола бола! Замислимо купин пресјек, чија је свака тачка подједнако удаљена од дате тачке: пројекција бола доживљава се као фиксна тачка средишта те жиже од које се зракасто простире, а бол премрежава простор тијела - микрокосмос - до најситнијег атома његовог. Ова увертира је немоћ пред описом бола; бол је чудна (па је назвала: четвртом) димензија, осјећа се, а неухватљива ријечима... па чак и име Долорес - тако губи снагу бола.

Бол је ријеч одабрана међу ријечима, јер посједује магију мотија Бола. И коријен је њен и ријечи **Болница**, а то - грађевина је од бола саткана. И сва је умјетност на болном тлу засађена и умјетност је сва од Бола: одјечено Ван Гогово уво, Бетовенова заглушеност, а музика се чује изнутра, из Бола: **Девета симфонија**, а **Ода радости** - у утирусу, у футиру, и мали матичњак пуччани чује откуцаје мајчине срца. То је Мати у свом поројајном болу. И школка од бола бисер раја. И све у круг, у круг, а Бол нас походи круговима Дантеове пакла, па Човјек - распети Христ: болом прикован бол, па жива Пикасова Герника - тромо се и мучно вуче рањена, отежала нога... И прхну Црне Птице са Ван Гогових слика... И како Ристо Ратковић вели у запису о Драинцу: може бити - "Пут око света на операционом стопу". Каква космичка сила: "У његовим песмама зоре се распадају лешевски већ неколико година, болнице благо лелечу, не боје од лишћа, од лишћа смрти..." Наравно, у пјесмама Драинца,

Зоговић у пјесми "Болница у јулском јутру": "Јутрос/- не болујем/- Јутрос митингујем/- Одзванијаја соба/- Лепрашаја књиге/- Докторе/- кад спустиш прст на моје било/- бијеш на билу Ријел/- О постељу моју/- данас Балтик бије/- ја сам/- град бунтовник/- на бијелој почви/- Заставе над срцем/- Испод чела скочи/- ватроскици-очи". А је, како се пјеснички досјети да опише реуматизам Блаже Конески, у историјеној пјесми: "Анђео неки бије длетом у моје десно колено.../- Ја ударам не да је ојачам/- вели он/- ја ударам јер ми је наређено, заповиједено/- Наређено ми је да ударам, да тучем, да куциам,/- све на истом мјесту данима и годинама/- Уморан сам од тог једноличног посла/- Опрости ми, молим те, ако боли". А жадка то и није прави реуматизам, већ пук пјесничка слика да се дочара неки унутрашњи или спољни мучитељ, свеједно. Има их, разних...

Бол је огледало. Глатко, приступно, извјесно, стаклено, одражава слику бола нашега, а бол у нама. Да би се бола ослободио Ристо Ратковић приказао **клавиру да свира свјетлост**. Ево тог описа: "Да бих то разгнао, тај мрак, приђох клавиру да свира свјетлост. По унутрашњем неком такту у ваздуху су се палиле свеће и гаснуле, према томе колико сам ја производио на клавиру светлосних звукова. Мрак је међутим постојао све гуши, маснији и све пунији инсекта. Кад чух како на небу рокну громови који свиње, опалих револвером у клавир и све се развали..."

Од ужарености ових ријечи о болу, и од бола самога, топломjer пада, а куглице живе разгравају се по соби. И изрекох ову параболу бола, а бол не до такох.

Јасна Ч. ВУКОВИЋ
Подгорица, 9.1.1999.

ПИСЦИ И КЊИГЕ

ЗГУСНУТЕ
ЦЈЕЛИНЕ ВРЕМЕНА

(Павле Угринов, „Антиегзистенција”, Просвета, 1998. године)

јуде. Зато овог пута и централни дискурс у роману јесте умјетност, која постаје драмска позорница на којој наратор евочира драмске текстове Доментијана Стерије, уз неке реминесценције из свог живота, повезане са тим временом и позориштем, а све да ће још једном апелова на човјекољубље, морал, этику.

Умјетност пишчевог фабулирања се огледа управо у више тематских подтекстова: у првом подтексту „Родитељи“ аутор говори о нестајању једне грађанске породице и о покушају проналажења неког паралелног модуса живљења. Затим други, „Институције“, динамичнији у нарацији јер умјетник више тежи да реалистички прикаже послератни период, па трећи подтекст „Ксенија“ - централно тематско упориште романа као евокација на умјетност када је упитању литература, позориште и велика пишчева љубав - Ксенија. Угриновиста критика препознаје се у четвртој тематској цјелини „Редакција“ у којој је писац најоштији критичар друштва, тоталитарног система, указујући, као пажљиви аналитичар, на узроке краха једног система и на узроке национализма. Једина сатиричка, безуспјешни покушај умјетника да промjeni свијет и, како писац каже, „у празном усамљеничком простору“:

Самосвојност и идејна заокруженост највише се очитују у посљедњем дискурсу романа „Горштакова револуција“, где писац опет асоцира на догађаје из деведесетих.

Разматрајући тему незадовољства животом (присутна још од почетка шездесетих у дјелима Борислава Пекића, затим седамдесетих у дјелима Данила Киша и других) Павле Угринов на оригиналан начин, лапидарним и богатим књижевним исказом, специфичношћу својих ликова, прије свијега ликом ауторова оца или у лицу интригантне и занимљиве жене Ксеније, изказује духовност својих мисли. Оно што ће засметати понеког читатцу јесте преобимност структуре и благи осјећај недовршености овог двомогул романа.

Миланка ПЕТРОВИЋ

НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ БУДВАНСКЕ
БИБЛИОТЕКЕ У ФЕБРУАРУ

1. Петер Естерхази: **Једна жена**, роман
2. Џејмс Џојс: **Писма Нори**, писма
3. Итало Калвино: **Космикомике**, приче
4. Александро Барико: **Пијаниста**, роман
5. Јозеф Шкворецки: **Бас саксофон**, роман
6. Хулио Кортасар:

- Приручник за пјевање и плакање, приче
7. Кевин Цеј Андерсон: **Нулта тачка**, СФ-роман
 8. Курт Вонегат: **Хокус-покус**, роман
 9. Владимир Набоков: **Венецијанка**, приче
 10. Јоргос Сеферис: **Дани**, дневник

ХЕРБАРИЈУМ

назива: проледуша, тајпаша, цабаруша, ћакулача, нерадуша, репликуша, сиктеруша... Додао бих: вода ог коштана и зној ог црница... Ако је на врху ћешина или павлака, онда се каже: ћолуб да слеши (мисли се на ћолуба мира). Али, на дну су црно-бијели знакови и шаре, из којих се види: хијино долијећу к нама лордови, сектари и гиломаши - све на шољицу црне ћафе (они још из авиона наручују - хоће ли кафа бишћи најгорка или ћасве ћрчица)... Узалуд молим сусјетке да ми пропуштаје све ће шаре и знашове са дна, ћашћи кафа истије саму себе... Једна од сусјетки завави: Исусе, као да смо нека ускутина кафеницица!

Ла г о л е ж - у нас би се мојао звати: радолеж. Ево зашто. По хеленском миту лијеја нимфа Смилаха претворена је у - ладолеж. Ког нас је обрнуто: дивљи ладолеж се сам

прићи помио и претворио у лијеју изреку - сједење је одер при лежању.

Љубићи - и чија - а - чим је мирисне, мој сусјед се с правом љутићи ћашћи неке бильјке носе само женска, а неке само мушки имена. И ћашћи се: Има ли љубичица свој љубичица? Има ли љоскања своју љоскањицу? Ишћ. Онда губокома ноју закључује: Драјовићу мој, љубичица је искривила врат, ојледајући се како јој сијоји нова хаљина и хоће ли се ко окренући за њеним сијасом... Рече ће и заћићи - љутић је ћашћо "Писма из близине" недовољно цитирају ћећове филозофске исказе.

Мраз о в а ц - жести се на мене ова бильјка и сија мраз ћо коси: Сији се, сијасаје! Тражиши мој лик ћо књићама, јер ме никад нијеси из добију, а урођеници из гробнице сијићама назнали су око 8.000 назива за бильке... Саг се ја браним и узвраћам: Сији се ћи,

отровни мразовче! Зову ће „тола ћаспода“, кад је осјени цвјеташа без лишћа!

Н а в а л а - ова бильјка је боташина народног називима: бујајика, ћелистовница, ћапријашница, а моји земљаци зову је - думача. Ваља, дакле, о свему добро думачи (мислићи), јер неки обувају десну цијелу на лијеву ноју, шако мисле да су љеваци или ћи љевичари.

О ћу - нећу - бильјка је љутићасија, али није, можда, о ћаспода. Зову је још и - дјевојачка штава. То указује да се младица нећка, било да је у ћаспашу присуђба - "оћу-нећу" - или који други изазов.

П а р и к а - сија је, браће, знамо, макар је звали љубичица, бабура, бобоша-ра, мјесечарка, феферонка ишћ. Али, кад се нека дама ђочне жестиши, радо кажем: Миришеш на љубичицу, а нијеси љубичицу!

Р у ж а - ћрича се да је ружа најбрује била бијела,

иа је постала црвена од Адонисове или, можда, од Афродитине крви... Ове мијске варијације свакоја ојомињу: Као крадеши рују, чувај се ћарна!

С у н ć о к р е ћ - ћасно уздише: Ах, ћи вајни сунџокреши, ћи ћолубови - превршачи! Данас овако, сјујтра онако. Окрећу се за фенером и за чајавом фићиљачом, мислећи да је сунце! Осмјехи се, бајацо!

Т р с к а - о ћој ми казује сусјед, пошићо се мало од ћујши: Пан је пројонио лијеју Сирину и она се претворила у ћрску. Бильјка је на вјесну зашумила и - оштар ћрка свирила: сиринा. А како ли ми шумимо и „свирамо“, док нас пројоне немили вјешрови, однакују нас заљубљени?

Ђ е ћ а р и - чудна народска миксолошија за ћимпес! Иначе, ћешико је наћи назив бильјке на слово "ћ". Колико се сјећам, чуо сам да за ћајлику кажу - ћуберка... Али, она не зна за мушки моду - не брије ћола ћлаве да би осијавила ћубер... Но, похишћамо га ћија. Урођене ћасије!

У р о г и ц а - ћи ћи на! Посијеш ћасију, а укоши се вршијлава ћрвака. Или

кренеш да ће ћасија, а ћи ћи се ћасија. Или - замисли веселу, ведру ћричу, а из дневних листића ускаче уродица - вршијлава ћрвака. Или - и у сржи неких ријечи крије се уродица... Свашта!

Ф р а н ć у л а - и ћи ћи: ћасја лијеска, смрђљика, крквица и ћасје троже ћија. Далеко ћи лијеја кућа, ћасјаковине, нека си ћи лијек пропшив срдобоље, ћасова и којечија ћамо! И немој се хвалиши како си из ћарпе, миришне корије, чак из доба царине!

Х о р ћ е ћ е ћ и ј а - бакица увесело јавља: На балкону пропијешаја хорићензија! А џеј се ћије: Је ли ћије ћија ћензија?

Ц р н о б а ј к а - ова ћасја бильјка се чуди: бајке се ћрицају ћеши. Саг, ево,

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ГОДИШЊИЦЕ

ИСТОРИЈСКЕ КОМПОЗИЦИЈЕ
АНАСТАСА БОЦАРИЋА

• У низу познатих сликара који су се исказали у историјској композицији значајно мјесто заузима Анастас Боцарић. Још у раном дјетињству имао је прилику да често слуша како старији са пиететом и заносом причају о догађајима из националне историје. Он је, како је записано, у раној младости истицао „ко се тамо близу, као ја, родио, на тога свакако Ловћен има најачу привлачну моћ“.

Колика је била његова тежња за приказивањем најзначајнијих историјских догађаја потврдила су многа сликарска дјела попут „Трагедије и славе“, „Гулслар на збору“, „Пропаст на Косову“, „Марко Краљевић поји Шарца“, „Цар Лазар пред Муратом“. Богатом нарацијом, једром у концепцији, са изразитим колористичким ефектима, ове сликане епопеје оживеле су трагику и славу једног народа. Боцарићев основни циљ је био да сликарство искористи у пропагандне сврхе у борби за национално ослобађање. На све могуће начине желио је да, попут „Сеобе“ Паје Јо-

боцарићева повезаност са Црном Гором потврђена је и у историјској композицији из 1913. године, сачуваној само у репродукцији. У низу алегоријских сцена, у групи коњаника у средишњем дијелу слике, приказан је књаз Никола са уздигнутом црногорском заставом.

Историјску композицију Анастаса Боцарића изучавао је истакнути професор универзитета у Лозани и публициста Арчибалд Рајс. Од 3. септембра 1920. године у писму предсједнику народног представништва овај врсни познавалац догађаја везаног за I свјетски рат истиче: „Сликарство и

Цару, књижевном историчару, есејисти и једно вријеме предсједнику Српске књижевне задруге. Боцарић пише о скиси споменика владици Раду који је, нажалост, остао само на фотографији јер Боцарић никада није успио да га реализује. Умјетник је на узвишеном архитектонском подножју замислио Владику како једзи на коњу у пропарском ношњу. Лијевом руком придржава узде, а у десној му је нешто налик на перо - симбол грандиозне духовности црногорског владаоца - филозофа. Ево што о поменутом споменику Марку Цару пише Боцарић: „Но ако буде суђено да се такав споменик на Цетињу равном о Вадичној стогодишињи открије, то јест ако би се за то показало праве воље, дотле би имао времена да све дотјерам како ваља. Вас би молио да ми при томе будете први савjetnik. У другијех народа и све поједине вароши, не баш велике као Париз и Лондон, већ од неколико хиљада становника, подижу споменик својим великанима и себи. А зар ми ништа не можемо учинити за владику Раду. На прагу смо дводесетог вијека, па би требало да и ми са другима нардима појемо напријед.“

Анастас Боцарић је и кроз идеју за споменик великим мислиоцу и владару показао сву љубав и патриотизам према свом народу који на жалост није ни на прагу дводесет првог вијека учинио ништа да овај његов пројекат буде реализован. Остао је само писани траг у часопису „Бранково коло“ из 1899. године као једини доказ о још једној идеји Будванина Анастаса Боцарића.

Драгана ИВАНОВИЋ

„БАНОВИЋ СТРАХИЊА“ У МИНХЕНУ

• Представа Града театра „Бановић Страхиња“, у режији Никите Миливојевића, играје 18. априла у Минхенском народном театру у Њемачкој

Ријеч је о педесетседмом извођењу ове представе од будванске премијере, августа 1996. године. Рађена по тексту Борислава Михаиловића - Михиза, „Бановић Страхиња“ не престаје да изазива пажњу позоришне публике. Играна је у Београду, Новом Саду, Охриду, Бечу, Лондону и многим другим југословенским градовима.

Занимљиво је да од првог извођења игра иста глумачка екипа: Љиљана Крстић, Миодраг Кривокапић, Светозар Цветковић, Варда Ђукић, Бранислав Поповић, Младен Нелевић, Миро Мироновић и Небојша Чурковић.

R.

БУДВАНСКИ МОЗАИЦИ

У ИШЧЕКИВАЊУ ТРАЈНЕ
ЗАШТИТЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Античка Будва нам је подарила, поред изузетно вриједних гробних налаза некрополе (златни накит, стакло, керамика), античких киклопских зидова - пилона, римских терми и остатаца римских капитела, и нарочито значајан пример мозаичког пода из II вијека н.е. Мозаик је открiven у темељима стварог хотела „Аvala“ у непосредној близини античке некрополе, а првобитно покривao под повећавне грађевине која је садржала бројне одаје различитих намјена, тзв. „Вилла Урбана“. Спада у под најстаријих мозаика пронађених на простору Балкана. Како умјетничка вриједност мозаика, тако и његове стилске и техничке особености, свједоче

да је ријеч о репрезентативном подувајујућем мјесту. Овај начин ликовног изражавања, који се технички састоји од ређања и утапања у малтер разнобојних коцкица камена, стакла или глазиране керамике, своје поријекло води са Истока. Хеленистичка умјетност је посебно развила мозаичку сликарску технику, коју од Грчке преузима Рим, а касније и Византija. У Црној Гори су најзначајнији антички и касноантички мозаици пронађени у Рисну, Петровцу и Будви.

Из периода касне антике или раног хришћанства (крај V или почетак VI вијека н.е.) потиче други мозаик који је покривао под централног брода ранохришћанске базилике, најстарије, а по димензијама и подова заузима значајно мјесто. Овај начин ликовног изражавања, који се технички састоји од ређања и утапања у малтер разнобојних коцкица камена, стакла или глазиране керамике, своје поријекло води са Истока. Хеленистичка умјетност је посебно развила мозаичку сликарску технику, коју од Грчке преузима Рим, а касније и Византija. У Црној Гори су најзначајнији антички и касноантички мозаици пронађени у Рисну, Петровцу и Будви.

Иако је на иницијативу будванских „Музеја“, прије непуне двије године, извршена превентивна заштита мозаика откривених у Будви послије земљотреса 1979. године, још увијек се није пришло до коначној реализацији пројекта њихове трајне заштите и презентације. Превентивну заштиту оба мозаика (античког и ранохришћanskog) обавила је стручна екипа Републичког завода за заштиту споменика културе Црне Горе у сарадњи са службом превентивне заштите будванских „Музеја“, којим подухватом су ови споменици од изузетног значаја, спашени од даљег пропадања и коначног уништења. Значај ових вриједних споменика потврђује чинjenica да се

Ранохришћанска базилика БУДВА (V - VI в.н.е.)

АНАСТАС БОЦАРИЋ :

Књаз Никола, 1899.

вановића, његова слика до пре до народа. У томе су му помогли и ондашњи пословни људи који су се бавили издавањем репродукција. Најзаслужнији међу њима је био загребачки трговац Петар Николић који је почeo са израдом репродукција на којима је на пољини стајало написано: „НА СРЦЕ СЛИКАРА ДА СЛИКА БУДЕ ТАКО ИЗРАЂЕНА, ДА ПОРЕД ОБЛАГОРОЂЕЊА УКУСА НАШЕ ПУБЛИКЕ ИЗАЗОВЕ ПОСМАТРАЧА И НА РАЗМИШЉАЊА О ПРОШЛОСТИ И БУДУЋНОСТИ СВОГА НАРОДА“.

Боцарићев патриотизам није се огледао само у сликарству већ је у неколико наврата покушао да и у области скулптуре испољи интерес за националну историју. Ове године обиљежава се тачно стогодишњица од реализације његовог јединог сачуваног скулпторског рада. Ријеч је о портрету књаза Николе, тачније попрсју са сигнатуrom из 1899. године које се сада чува у Државном музеју на Цетињу. Ово дјело је потврда Боцарићеве осјећајности за фину моделацију путем које инсистира на психолошком изразу портретисаног. Видно је потенцирање детаља попут капе, ћилета, ордења на књажевим грудима. Трајна

вајарство Словена у више мањова дало је израза зграњају против рата и ратних звјерстава. Чудно је да је из масе народа тако склоног ратним авантурама излазе људи који проклињују: ТОЛСТОЈ, ВЕРЕШЧАГИН И БОЦАРИЋ. И Боцарић својим дјелом приказује рат. Видјели смо једну скису за један споменик омириских размјера и признајем да смо запањени. Слика, истина, буди осјећања одвратности против рата, али и мржње против инвазора туђе отаџбине и тужна размишљања над окрутностима човјека и његовој супериорности над шумским животињама.

Такође, велику улогу у развијању патриотизма и интереса за националну историју одиграо је часопис „БРАНКОВО КОЛО“ из сремских Карловаца. Прије тачно сто година овај часопис и његов тадашњи уредник Паја Марковић Адамов у више наврата током 1899. године доносио је низ написа везаних за историјске слике будванског сликара Анастаса Боцарића. У броју 25, на страни 801, препрокуване су, уз коментар, Боцарићеве слике „На развалинама“ и „Цар Лазар и Милош“. Исти часопис је током 1899. године доносио напис Анастаса Боцарића, упућен Марку

тивном дјелу римске умјетности, а представљају јединствено ликовно оваплоћење познате легенде о постanku Будве. Симболичне представе змаја, змија и бића из свијета морске фауне, а такође и, на жалост, само остатци фигуре Кадма - легендарног оснивача Будве, представљене унутар централног поља („емблема“), упућују да је идејни творац ликовне композиције овог мозаичког тепиха био добар познавалац легенде о митској личности тебанског хероса. Будвански мозаик рађен је у техници „орис вертикалитат“, односно зијенијим ређањем ликовне композиције на овом мозаику су изразито дводимензионално представљени прикази птица, највијороватније је да је ријеч о представама голубица у флоралних елемената. У приказима птица, највијороватније је да је ријеч о представама голубица у хришћанству повезује са душом праведника. Чистоћа душе се по правилу поједи са голубицом, док се њена крила односе на ослобађање од овогемаљског. Мозаик је полихроман, изведен од разнобојног мозаичког стакла, мермерних и крећачких коцкица, карактеристичног зеленог бечићког камена и опеке техником „орис тесселлатум“. Ову мозаичку технику карактерише ређање крупнијих коцкица не сасвим једнаке величине и обраде. Према првим препоставкама будвански ранохришћански мозаик се може везати за мајсторе једне од школа познате мозаичке радионице у Салони, чији углед посебно расте у V и VI вијеку, нарочито на Приморју.

већ више година налазе на листи приоритетних споменика заштите са територије општине Будва Програма Републичког завода за заштиту споменика културе Црне Горе. Трајна конзервација и презентација будванских мозаика омогућила је и потпунију валоризацију ових изузетно вриједних споменика културе који, наглашавамо, представљају најстарије сликарске примјере монументалне ликовне умјетности у Црној Гори.

Вјерујемо да данас, на прагу 21. вијека, не треба посебно образлагати потребу за заштитом и презентацијом ових споменика културе од изузетног значаја, пред којима стоје скоро милиенијуми.

Међутим, ипак, овако значајни споменици културе, и поред прецизно урађеног пројекта презентације и чињенице да би битно културно оплеменили „туристичку понуду“ Будве, и даље ишчекују дан када ће се пронаћи средства и приступити остварењу овог, законом, историјом и низом међународних конвенција о заштити споменика културе, обавезујући подухват.

Луција ЂУРАШКОВИЋ

ФЕЉТОН

ИЗ СТАРИХ БАУЛА

ПРИПРЕМИЛА: ЉИЉАНА ЗЕНОВИЋ

ЉЕТОПИС БУДВЕ 1650.

ДОН КРСТА ИВАНОВИЋА, ПЛЕМИЋА, КАНОНИКА И УЧИТЕЉА БУДВЕ
(Превео: Никола Вукчевић)

Крсто Ивановић (Будва 1628 - Венеција 1688) племић, каноник и учитељ града Будве, докторирао права у Падови 1667. године и био од 1681 - 1688. каноник цркве Св. Марко у Венецији. У Италији познат и плодан писац (либерта за драме "Амор као ратник", "Кирка", "Кориолан", Тријумф упорности и "Лисимах", пјесме, историјски списи о рату Правојерне лиге против Турака, о историји позоришта, о Будви; епистоле, и др), био члан неколико академија, а кад је требало заступао као поклопач интересе своје Будве у Венецији (1677).

Први нам је потпуније представио овог знаменитог Будванина Никола Вучковић (правник, преводилац и, између остalog, аутор нама драгоценог превода будванског средњевјековног Статута) и то преводом "Будванских анала" који је објављен у "Историјским записима" бр. 4 из 1965. године (књига I) и у зборнику "Бока" Херцег Нови, 1978. (књига II).

ЈЕДАНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

На који начин Велико вијеће на дан Св. Марка јеванђелисте дијели дужности и положаја о којима је ријеч у овом поглављу.

У складу са старим обичајем који се темељи на 70. поглављу Статута, Велико вијеће засиједа сваке године на дан св. Марка јеванђелисте уз звоњаву звона, и то увече уочи благдана послије Здраве Марије, сјутранји послије Здраве Марије и трећи пут послије мисе. Доласком начелника сакупљају се вијећници у сали за примање и ту се врши гласање, најприје узимањем куглица из шешира с крометом, а затим стављањем у гласачке жаре. Гласачке жаре носе оклоно официри из начелникове пратње. Већином гласова бирају се један по један: три судије, а четвртог именује начелник, затим три прокуратора, три представника здравствене службе, управитељ складишта жита, капетан посаде, три процијентеља три заступника катедrale, три заступника цркве св. Марје на Рту (сада само два), благајник, канцелар општине и два предлагача трошкова у цивилним и кривичним предметима.

ДВАНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

Каква је дужност сваке од напријед наведених служби?

Четири судије сједе на клупи до начелника и суде у грађанским предметима са свјетодавним гласом. У цркви имају прва јеста на простору одређеном за власт и уживају право да буду окајени тамјаном и благословени те све друге предности као и судије у другим градовима Далмације, а што приједи за читаво подручје под Млетачком Републиком. Три прокуратора утврђују мјере, процјењују животне намирнице, нарочито месо које се коље за потребе града, и одређују цијене жита у складишту. Прокуратори са четири судије зову се агенти општине и они представљају вијеће те су његове прве карике. Као такви управљају складиштем жита, порезима на вино, хљеб и месо, пишу и отварају дописе и према потреби предлажу рješenja која се најprije траже од једног од њих, начелнику који не може да их одбije из било којих разлога. Прокуратори су надлежни за мјеренje хљеба и брину да свега буде у изобиљу за сиротињу. Представници здравствене службе имају с начелником одлучујући глас. Управитељ складишта жита брине о житу и на основу складишних књига, које се воде по правилима складишта, пољаке разлучију по истеку свог мандата и има 2% користи. Капетан посаде чува поглавицу и штету и може кривца казнити или у особи или у новцу, те има 2 солда користи по барду вина, а од лана седми дес. Процијентељи процјењују куће са зидаром, затим винограде и друга добра и имају користи од сваке процјене винограда или земљишта поврх пута 20 солада, на полу 10 солада, а у Сеоцима 2 солда и коња (превоз). Мјере мотком од 15 четврти, 33 мотке чине једини мотики.

Канцелар води регистар сједница Вијећа, пише акте према одлуцима вијећа, води рачуна о складишту жита, те општинским порезима и има плату од 12 дуката на годину и друге бенефиције које припадају водитељу Статута и ослобођен је обавезног рада на основу одредбе 53. поглавља Статута.

ПЕТНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

Како је дјед, поред небројених милости које је великудунски подарио будванској општини, одредио да се тридесетина пренести општини и катедрале на једнаке дијелове, а исто тако и порези од хљеба и меса

Од многих милости, које је дарељива државна рука дала општини будванској, имају користи сви грађани, јер обиље повластица, које су Будви дате за разне потребе, не може никада да остане без доброг резултата, што са становништвом опет интересе увијек представља утјеху и подршку. У свему томе општина одржава врло разборито равнотежу између повластица и градских законака, због чега сигурно не може у цију добијања веће користи, проводити своје намјере и жеље, јер из добрих одредба произилази срећа и праведност која у свим случајевима служи на опште задовољство. Тако је општина бу-

начелника. Судије поред тога управљају оружаним снагом општине и у војним питањима доносе одлуке које су обавезне једнако за племство као и за пук. Ово њихово право садржано је у прокламацији начелника од 7. VI 1650. године потврђеној од првидура за Котор и Албанију. У несигурним временима имају право да изaberu особу која ноћи као добар стражар врши обилазак града. По старом обичају судије имају право на четврт заклане животиње од стражнијег дијела, а месни и власници меса су дужни оставити месо за њих и општинске агенце.

ЧЕТРНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

Како Велико вијеће бира учитеља, љекара и оргуљаша за катедралу и како је његова одлука, ако је донесена у складу са Статутом, била за све обавезна

На основу посебне повластице коју садржи Привилегији општине из 1626. године, Велико вијеће има право да бира љекара. Из одредба покрајинског генералног првидура који се документи чувају у котарском комори, види се да је Велико вијеће од најстаријих времена имало право да бира и учитеља. Ови документи, један из 1636., а други из 1649. године, чувају се у препису и у зборнику привилегија општине будванске. На основу извршеног избора првидура у Котору стављао је љекара и учитеља на платни список. То потврђује и препис акта о њиховом увођењу у дужност 1836. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса за град и што она одлучи гласачи кога је узимањем куглица из кугличада обавезно је за свакога и уколико се односи на предње послове мора се трајно поштовати. Ово из разлога што то право даје Вијећу Статут који је потврђен од 1626. године који се чува у судничини, а исто тако у котарском комори. Велико вијеће има такође одлучујући глас приликом доношења одлука у питањима од општег интереса

БАЧКО ДОБА

ОСНОВЦИ И СРЕДЊОШКОЛЦИ НА КРАЈУ ПРВОГ ПОЛУГОДИШТА

(НЕ)ЗАДОВОЉАВАЈУЋИ УСПЈЕХ СТВАРНОСТ И МАШТА

- Пролазност у основној школи у Будви 81 одсто, у Петровцу 84 одсто, а у средњој школи 35 одсто
- Од средњошколца најуспјешнији гимназијалци
- У СП „Данило Киш“ велики број изостанака с часова

Од 1680 ученика основне школе „Стефан Митров Љубиша“ позитиван успјех на првом полуодишишту школске 1998/99. године остварило је 1356 ученика (81 одсто) а средња оцјена је 3,44. На полуодишишту је било 456 одличних ученика, 499 врлодобрих, 375 добрих, 26овољних и 318 недовољних, док је шест ученика неоценјено. У низим разредима (I-IV) од 824 ученика са одличним успјехом прво полуодишиште је завршило 324 ученика, врлодобрих је било 260, добрих 193,овољних 16 и недовољних 40. Позитиван успјех је остварило 783 ученика (95,13 одсто) а средња оцјена је 3,98. Од 856 ученика виших разреда (V-VIII) одличан успјех је имало 132 ученика, врлодобар 239, добар 192,овољан 10, док је недовољних било 278. Са позитивним успјехом на полуодишишту је било 575 ученика (67,33 одсто) а средња оцјена је била 2,92.

У основној школи „Мирко Срзентић“ од 1056 ученика у средњој школи „Данило Киш“ са позитивним оцјенама је било 369 ученика (35,21 одсто) - одличних 53, врлодобрих 147, добрих 153 и 16овољних. Од 679 ученика са негативним оцјенама 163 је са једном, 130 са двије, а 386 ученика са 3 и више негативних оцјена. Најбољи успјех на полуодишишту од средњошколца постигли су гимназијаци (47,70 одсто са позитивним оцјенама), затим и техничари услуживања (28,95 одсто), туристички техничари

Међу ученицима виших раз

(27,69 одсто) и техничари кулинарства (26,93 одсто). У средњој школи „Данило Киш“ је изражена недисциплина ученика па је тако у првом полуодишишту било 49,453 неоправдана изостанака с часова (35,749 оправданих и 13,974 неоправданих), односно 46,92 изостанака по ученику (или седам наставних дана). У неким одељењима има чак 85 изостанака просечно по ученику. Изречено је 688 власпитних мјера, од чега 264 строгих укора. Због више од 50 одсто негативних оцјена 10 ученика је изгубило статус редовног ученика, а због великог броја неоправдана изостанака тај статус је изгубило 13 ученика.

Р. П. - В. М. С.

- Зар има нешто љепше на свијету од дјечје радости, видљиве на лицу и у очима, или када се пробуди понос у том малом човјеку, па се онда, пун себе, прави важан. Дан када свако дијете име прилику да искаже себе кроз пјесму, плес и дружење, да покаже сву своју маштовитост, дан кад је свако дијете срећно и пуно себе, био је и дан резервисан за велики дјечји маскенбал, 7. фебруара у хотелу „Фјорд“ у Котору.

Велика сала хотела била је премала за све клинче који су дошли да се провеселе, почевши од оних најмлађих са нешто више од годину дана старијих, па до мало старијих - тринаест, четрнаест година. На овај традиционални маскенбал родитељи су доводили дјецу из свих прногорских градова - Херцег Новог, Тивта, Будве, Бара, Цетиња, Подгорице.

Шаренило маски је испуњавало сваки кутак дворане. Између столова промицали су кловнови, дивље мачке, церифи, супремени, војници, цигани, вампире, корњаче, сунцокрети, краљеви, духови, султани, вјештице... Плејме „Зулу“ из Котора је изводило своју црначку игру, а и младе Индијанке, такође из Котора, одушевиле су присутне својом кореографијом и kostимима које су саме направиле. Шеснаестомјесечни каубој, мало збуњен тужвом, био је један од најмлађих учесника бала. Срамежљива принцеза и храбри принц су били веома уморни од плеса, док страшног грофа Дракулу и његову грофицу није „држало место“. У близини се нашла и дјевојка

из харема неког султана добро кријући лијепо лице заром, а насупрот њему скакујао је, оскудно одјевен, пећински човјек.

И још многи други ликови, цвјетови и животиње - све што може да замисли једно дијете, продефиловали су двораном хотела „Фјорд“, радосни, безбрежни, распјевани и наравно важни - пуни себе.

А. КОСТОВИЋ

Шеснаестомјесечни каубој је мањо ућлашен и збуњен тужвом

Симулација предавања „Годишња доба и њихове карактеристике“ из природе и друштва

Наставник разредне наставе основне школе „Његош“ из Котора, Славка Ратковић, извела је симулацију предавања из природе и друштва у другом разреду основне школе на тему: „Годишња доба и њихове карактеристике“. Она је дала приоритет конкретним наставним средствима на часовима

као што су сличице, плакати, фотографије и сладови са затим темама, а што би дјеци помогло у учењу - памћењу и приликом тестирања знања.

О методичком приступу обраде домаће лектире, тј. о њеном планирању и реализацији, говорио је Гојко Ђукановић - просветни инспектор подруч-

не јединице Цетиње. Изложио је детаљан план обраде почев од упознавања ученика са биографијом и библиографијом писца, па до поруке дјела.

Искуства из, за сада, једине експерименталне школе у Црној Гори у подручном одељењу основне школе „Његош“ - Шкаљари у Котору прејијела је Јиљана Ачић. Због смањеног фонда часова из спрског језика и математике са пет на четири седмично у првом разреду, дјеца ове школе су показала боље резултате у односу на ученике других школа.

Затим је просветни инспектор Милан Вуловић изненадио утиске и запажања о примјени наставног плана и програма на посјећеним часовима. Истакао је како реформа школства у Црној Гори потенцира активну наставу, односно систем путем којега ће ученици умјесто својих професора бити централни ликови на часу. На крају семинара поведа се дискусија о још увијек нередуцираним плановима и програмима појединачних предмета у којој су учествовали сви пристути.

А. КОСТОВИЋ

СРЕДЊА ШКОЛА „ДАНОЛО КИШ“

НОВИ ДИРЕКТОР СРЂА ПОПОВИЋ

- Школа урађена и освјежена средствима Општине
- Нови режим дежурства и боравка ученика и професора
- Да ли ће се градити спортска хала за школу?

Рјешењем министра просвете и науке у Влади Републике Црне Горе за директора средње школе „Данило Киш“ 20. јануара је постављен Срђа Поповић, доскорашњи директор ЈПУ „Љубица В. Јовановић-Маше“, а прије тога 15 година професор у СП „Данило Киш“. Постављањем новог директора послије расписаног конкурса је укинуто вишемесечно ВД стање у овој школи и створене претпоставке за побољшање услова рада и наставе.

- Током зимског распуста школа је знатно освјежена, окречена, префарбана столовија, оправљене електричне инсталације, при чему је замјењено чак 700 сијалица (флуоресцентних цијеви), сређене санитарне просторије и постављене нове врате. Све је по последици тоталне небриге у једном дужем периоду, а те послове смо морали урадити како би створили повољније услове за рад ученика и наставника - каже Срђа Поповић и истиче да су радови на оправкама и уређењу школе завршили захваљујући Општини Будва која је за то издвојила око 250.000 дина - Уређен је ентеријер школе, освјежен цијеви и зеленилом, и постеријма које нам је поклонило Јавно предузеће за управљање морским добрим Црне

Горе.

Планирано је и ограђивање и уређивање школског дворишта.

ПОМОЋ ЗА НЕЗБРИНУТУ ДЈЕЦУ

Јавно предузеће за управљање морским добром Црне Горе купило је и уручило компјутер Дому за незбринуту дјецу у Билећи. За потребе ове установе „Морско добро“ ће уредити и плажу која се налази у близини Дома, а која је дата на коришћење за потребе незбринуте дјеце.

Р.П.

ВЛАСНИК ФАБРИКЕ СА ДЕВЕТНАEST ГОДИНА

• Мини фабрика пластичне амбалаже „Градац-пласт“, власништво деветнаестогодишњег Ненада Ивановића из Будве, у близини Тивта, кренула почетком јануара са редовним производњом.

Ради се на рјешавању стамбених питања радника школе међу којима је 25 професора подstanara, јер је у току израда пројекта колективне стамбене зграде за наставнике основне и средње школе. Директор Поповић се нада да ће се уградити више врста школа и спортистичких саставака на којима ће родитељи упознали са успјехом ученика и новим мјерама на побољшању дисциплине и услода рада у школи.

Школа је кадровски ојачана, примљена су три професора енглеског језика (од којих су два некадашњи ученици ове школе), а школа сада има два дома и два стражара.

Ради се на рјешавању стамбених питања радника школе међу којима је 25 професора подstanara, јер је у току израда пројекта колективне стамбене зграде за наставнике основне и средње школе. Директор Поповић се нада да ће се уградити више врста школа и спортистичких саставака на којима ће родитељи упознали са успјехом ученика и новим мјерама на побољшању дисциплине и услода рада у школи.

Планирано је и ограђивање и уређивање школског дворишта.

В.М.С.

АФОРИЗМИ ЗА ДЈЕЦУ

- Прво сам јахао тату, па тек онда правога коња.
- Нама у дворишту није потребан петао. Деда је почeo и да кукуриче.
- Мама, не могу да заспим. Никако сан да ми дође у кревет.
- Чика доктор је рекао баки да купи гуску. Сутра иде у болницу.
- Кад би слону повадили кљове, можда би био лепши од моје деде.
- Мој пас је био непријатан у зоолошком врту. Лајао је на свога цара.
- Моја сестра воли да носи мини сукњице. Каже да су јој тада ноге много дуже.
- Моја школска другарица носи коњски репић, али ни по чему не личи на једребицу.
- Када моја сестра потрчи, она скине брусхалтер, да би пре стигла до циља.
- Узоолошком врту нисам видео Самија, али сам видео много мајмуна испред кавеза.
- Ужело сам се другова. Једва чекам да се побијемо.
- Моја мама је као корњача. Целу кућу носи на својим плећима.
- Бака каже: „Деда је најпаметнији у кући. Он ништа не ради!“

Митар МИТРОВИЋ

Младе Индијанке у костимима које су саме креирале и направиле

Страшићи проф Дракула са својом профицом је дошао из Тивта на бал

ЊЕЖНА СТРАНА

УЗ 8. МАРТ

РОД КОЈИ СНУЈЕ
УЗ ЉУПКИ ОСМИЈЕХ

Дан посвећен љепшем и њежнијем полу 8. март од 1910. године званично се назива „Дан жена“. То је празник посвећен љупким женским осмијеху, дан када се поклана цвијеће или неки други поклон, када дјечи цепарци завршују у цеповима препродаца кичера, а мушкари се искупују за ко зна шта.

До прије неколико година жene су честите примале уз: „Другарице - срећан ти пра-зник“. А ове године биће то са „госпођице“ или „госпођо“. И то ће, у односу на протекли пе-риод, бити једина и битна разлика.

Уз дилему да ли су у праву оне жене које славе овај празник или оне које га игноришу, ево и тврдње да женама требају свих 365 дана, а не само један.

Чињенице говоре да жене чине половину становништва планете, а не одлучују о животу те планете. Овај парадокс као и данашња по-политичка ситуација по-кренули су многе жене да се организују и траже кроз програме многих удружења да жена одлучује, барем када се доносе одлуке које директно утичу на живот жene и дјеце“. Осим што чине половину укупног становништва жene представљају готово половину активне, запослене радне снаге, више од трећине образованог становништва и половину бирачког тјела. Иако у малом броју, ипак су жене заступљене у локалним, републичким и савезним и другим државним тјелима.

Што се наше општине тиче, женама су припадала нека од ру-ководећих мјеста, углавном у културним и образовним ин-ституцијама док у сконцентри-ском сазиву од 32 одборничка мјеста, женама је припало само једно.

Платон је у својој чувеној „Држави“ први од мудраца ста-рог свијета употребио синтагму „женски род“ који је за њега увијек био узвишенји од

породичног живота. Жена је увијек поимана и доживљавана као харизматска личност.

И онда је услиједио коперни-кански обрт положаја жene кроз вјекове. Тај растући на-предак у цивилизacijskom сми-слу донио је да мушки род за-влада и да управља судбином човјечанства. А како? Рекло би се неuspјешно јер је наша јед-ничка судбина још увијек неизвесна. Многи етнологи, ан-тропози, социологи и фило-зофи, нијесу успјели да објасне зашто је дошло до тог преокре-та и зашто је паратакса „Чо-вјек снује, а Бог одређује“ пре-иначена у ововремени реалист- - „Жена снује, а муж одлучује“.

Хоће ли жена још једном по-казati човјеку спасоносни пут до истине, put изласка из мо-дерног, постмодерног лавири-та у који смо сви запали вођени чврстом мушким руком, остајe да видимо. Бранка ПОПОВИЋ

та“ превидeli су неobорivу истинu да je жena - по Аристотелу ентелихija, сврха, смисао животa - данas достigla da „жena постане човјекova судбina“. Није за одбациti ni поми-сао da ћe жena naступaјuћem prekretnicim добu, u nadiru-joj „eskalaciji“ u svim dome-nima животa i u dруштvenoj organizovnosti, opet držati судбинu u svojim њežnim rу-čicama“.

Хоћe li жena још једном по-казati човјекu спасoносni put do istine, put izlasca iz mo-dernog, postmaderernog laviri-ta u kojim smo svii zapali vođeni чvрstom mушкиm rukom, ostaje da vidimo. Бранка ПОПОВИЋ

КАКО ЖИВЕ ЖЕНЕ

• Захваљујући београдској канцеларији Уницефа, група еми-нентних стручњака организовала крајем прошле године анкет-но истраживање „ЖЕНЕ У СРЈ“. Истраживање рађено на им-позантном узорку 3200 жена старосне доби између 20 и 55 го-дина, њихових породица и домаћinstava.

На основу онога до чега су ис-тражivalи дошли, упркос вишегодишњој дубокој економ-ској кризи, социјалним потреси-ма, не би се могло рећи да је ју-гословенска жена изгубила тло под ногама. Омеђена кризом и балканским менталитетом успи-јева да колико толико одржи по-родицу на окупу, да брине о дје-ци, кући и мужу, да ради за малу плату. Додуше све мање, незави-сно од брачног стања и дјече, има времена и воље за себе. Рje-ћe чита књиге, рje-ћe иде у бис-коп, позориште, ресторар, код фризера. Јекара посјећује само када мора, а главна рекреација јој је рмбачење по кући. Она се не осjeća угрожено и по сопственом признању у готово 80 одсто случајева живи у сретном и складном браку. Највећa брига јој је будућnost dјeca.

Подаци о коришћењу слобод-ног времена жene у Југославији дјелују поражавајућe.

Само 10 одсто анкетirаниh је изјавilo da честo ili veoma честo, одlazi u биоскоп, позори-шte, na koncerte. Ни u boљa вре-mena жене ovoga podnebla nisu баш много marile za kултурни живот. Сада je to zбog krize јoш драстичnije: 51,5 посто анкетirаниh готовo nikad ne ide, u по-zoriшte u биоскоп, концерт, 21,5 их то чini ријetko, a повремeno

13,4 одсто. U ресторane готово никad ne ide 41 посто od sto an-кетiranih, dok честo (par puta mјесечно) и veoma честo (više puta mјесечно), izlazi 9,3 odsto anketiranih жene. U моди су кућne посјете: половina anketiranih жene se redovno držu sa prijateljima, 16,6 odsto ih je iz-javilo da prijatelje posjećuje prijetko ili готовo nikad. U pro-вод se ide naјčešće zaјedno sa mužem (76,2 odsto slučajeva), muž i жена odozvano izlaze u 9,9 odsto slučajeva dok u 12,3 odsto slučajeva muž se provodi sam. Ovi podaci su nešto nepovoljni-

и po некoliko ili veći broj при-јатељa. Bez prijatelja je 16,1 од-сто жene u бракu i sa dјećom, за-тим niјednog prijatelja nemaju 11,3 odsto жene u бракu bez dјeće i 9,5 odsto samohranih majki.

Комшиjuk јe u ovo vrijeme би-tan segment дržeњa: половina anketiranih жene јe задовољno svojim komšilukom, 32,7 odsto nemaju jasno definisan stav o svojim komšijama, a 17,9 odsto јe nездовољno svojim komšilukom. Око половine anketiranih сe честo ili врlo честo držu sa komšijama. Најмањe povređenja u komšiji imaju подstanari, a нај-виše жene којe живе u сопственoj кућi или stanu. Рекреativne aktivnosti: sport, Јога, aerobik, шетњa, plivanje и slično, за 70 odсто anketiranih жene uopšte ne постоji. One јeđnostavno ne-maju naviku za tu vrstu aktivnosti. Према истраживањu, 9 odсто жene сe рекреацијom bavi na godišnjem одморu и исто толико их ovu забавu upržjavaju јedan-pot mјесечно. Подаци су јoш дра-стичni u ruralnim naseljima. Свијest o бављењu рекреацијom најмањe јe развијena kod жene na Kосovu и Metohiji, где само 2,6 odsto жene upržjavaju redovno некi вид рекреацијe. У стопu их прate жene centralne Србијe, где se redovno rekrea-rija 4,3 odsto жene.

Ива Павловић

Iva Pavlović

ФИТНЕС - КЛУБ ЗА ЖЕНЕ

РЕКРЕАЦИЈА И ЗАДОВОЉСТВО

• Многе жене у Будви су презаузете кућним и другим обавезама. Од јутра до мрака су „на ногама“, покушавајући да удовоље свима, почев од дјеце - породице, па до пословних партнера или колега. Зато није ни чудно што жена оставља мало времена за себе - свој одмор, рекреа-цију и, наравно, за свој изглед. Али овај проблем не му-чи само Будванке. Све данашње жене су запосленије ви-ше него ikada raniјe.

Већ неколико година у Ме-дiteranskom спортском цен-ту radi и Fitnes klub za жене. Салу, добро опремљену машинама и справама за вježbanje, припаднице љепшиh пола mogu da koriste сваког radnog dana, izuzev nedjeljom. Цијena za четири термина u toku sedmice јe приступачa и износи четрдесет њемачкиh маракa.

Maјa Tuцић, djevojka koja води fitnes, vježbe je podi-jelila u dva stepena i dva временска термина. Prvi stepen fitnesa (18,30 - 20 часова) предвиđen je za рекреа-цију i одрžavanje forme же-на koje drže do svog zdravlja i izgleda. To je metoda Cejn Fonde i podrazumejuva: aerobni dijо za razvoj izdržljivosti, vježbe za struk, za zadnju lожu, pro-gram vježbi istezanja za раз-voj gipkosti i poslednjih pola sata je rezervisano za vje-žbe na specijalnim sprava-ma. Drugi, viши stepen (20 - 21,30 часова) организован je u виду синтезе боди денса и fitnesa. Zbog većeg intenziteta u vježbanju i бrжег тем-па ovaј program vježbi je

namijeњen првенstveno мла-ђim женама.

Maјa Tuцић, djevojka koja води fitnes, vježbe je podi-jelila u dva stepena i dva временска термина. Prvi stepen fitnesa (18,30 - 20 часова) предвиђen je za рекреа-цију i одрžavanje forme же-на koje drže do svog zdravlja i izgleda. To je metoda Cejn Fonde i podrazumejuva: aerobni dijо za razvoj izdržljivosti, vježbe za struk, za zadnju lожu, pro-gram vježbi istezanja za раз-voj gipkosti i poslednjih pola sata je rezervisano za vje-žbe na specijalnim sprava-ma. Drugi, viши stepen (20 - 21,30 часова) организован je u виду синтезе боди денса и fitnesa. Zbog većeg intenziteta u vježbanju i бrжег тем-па ovaј program vježbi je

годинама редовно долазе, a rezultati су видљivi - ne-koлико kilograma мањe, ve-ћa gipkost i izdržljivost, sjana kondicija i, наравно, добро зdravlje.

A. КОСТОВИЋ

КРЕАТИВНИ ВОЂА FITNESEA:

Maja Tučić

ЖЕНСКА
МРЕЖА
У БУДВИ

АНКЕТА

РАДУЈЕТЕ ЛИ СЕ
8. МАРТУ?

САЊА ЈАКШИЋ, програмер: - Наравно да се радујем. Не знам зашто bi се један dan у години, посвећен женама, игнорисао је мисли смо и онако запостављене. Тог дана све жене треба (a таква сам и ja) да буду опуштене, da све себи дозволе, себи опрости сваку учињену грешку... Очекујem и да се сви око мене та-ко осјећају - бар један dan у години.

СЛАЂАНА ВУЈОВИЋ, домаћица: - 8. марта нешто обиљежим од других дана, мада ништа пре-тјерано. Углавном одмарам, ништа не радим и потпуно се посвећujem породици. Волим 8. март и жене су у праву kada траже својu са-мостalnost. Муж и дјeца mi увијек приреде некo ли-jepo iznenađenje.

ЈЕЛЕНА РАТКОВИЋ, ученица: - Радујem се 8. марта јer све tog dan оди-ше неком сентиментално-шћu. Где год се окренеш цвијећe, осмјeси... Требalo bi бar јoш јedan dan u години обиљежити као dan посвећen женама.

МИЛКА МИЛОВАНО-ВИЋ, пензионер: - за 8. март припремам се два - три дана. Сматрам га најљepшим danom u години и увијек се осјeћam prelijepo. Da nam мушкарци ne би remetili idilu, тог дана примам само жене u кућu, као госте. Настојим да me свакa muка, бол, 8. марта прођe или да јe makar суzbijem.

ЛИДИЈА ПИШПЕЦКУ, учитељица: Ja 8. марта славим и свој rođendan, ali ga više obiљežavam као Dan жене. Ne разумijem жене којe скоро da и ne знају какав je то praznik. Nedostaju nam bar јoш два takva dan u godinu.

Сања Јакшић

Слађана Вујовић

Јелена Ратковић

Милка Миловановић

С.Г.

Lidiya Pishipecku

ШАРЕНА СТРАНА

ХУМОРЕСКА

Ја сам подсмевач! Коло-
вођа свих подсмевача. За
кога се мој језик прилепи
ко чичак уз ногавице, биће
исмијан. Ја сам број један.

Не вреди ми ставити ка-
танац на већ издужени је-
зик, могао би се и отегнути.
И онако је ко калауз за по-
грешне браве. Коге се под-
смевам?! Свима. Ја сам ко-
чоперно самоникло древно
дрво, а речи ми ко дрењи-
не. Својим језиком и бла-
гим курвањским подсмехом
ко у Леонардове Ђаконде
пробијам тунеле. Могу да
будем под истрагом, на оп-
туженичкој клупи, саслу-
шаван, преслушаван, оба-
везн на тајност, али кад
тад ја ћу се насмејати. Ако
се смејем себи, а што не
бих и другима. На саслу-
шању не проговарам. Уме-
сто мене говори иронични
полусмејак, сатирично за-
чиљене очи. Има она на-
родна: Ко се задњи смеје
најслађе се смеје. А ја се
смејем и подсмевам без
престанка, замало да умрем
од подсмеха. Мој подсмех је
кочоперан. Кочоперији од
гиздаве фајкалице. Ја сам
подсмевач. Шта, чудно за-

ПОДСМИЈЕВАЧ

нимање? Није. Тражили су
за мој језик смртну казну, а
ја опет њиме змијски пала-
цам. Чистачицила избрши-
шу блато и прашину, а ја
чудотворношћу свога спра-
дања притискам и ножне
папице. Подсмех ми је екс-
плозија.

Ја сам подсмевач. Увек
тамо где је стварност псећа
и бибером истина заметну-
ла траг.

Претворим се у црне ду-
дине и умажем ко црно ма-
стило њихова брљава уста.
Језик ми секач, оштрији од
бријача и маказа. Шегачим
се шегачима, напасница-
ма, шпијунима, уврнутим
филозофима. Глава ми је у
торби, намерно је показу-
јем, ако не покажем главу
не могу да исплазим језик
другим главама са трофеј-
ним роговима. Замећем
кавку, изгравам препреде-
њака, подсмевам се Умет-
носити, тој кровопији што ко
пијавици исиса толике не-
талентоване писце, препи-
сиваче, које чека успон са-
мо ако почну да се баве

Посматрао сам га од тра-
фика, преко пута рукомет-
ног игралишта. У руци је
држао комплет карата. (Сваке друге недеље прода-
ваје и цепао карте за ру-
кометне утакмице). Утак-
мица је ускоро требала да
почне. Делио је карте гледаоцима који су пристиза-
ли. Већина се већ оштирила,
чуло се, иза зидина. Поне-
ко је звијждало, био је то
знак да судије долазе или
су на вратима свлачиони-
це.

Њега није занимала
утакмица. Не верујем да је
знао и правила Радио је
која кондуктор. Сада је у
пензији. Ретко је раније
ишao на утакмице. НИЈЕ
имао времена за то. Не би

БРКО

ни сада, Мала пензија, мора. Гледам га: огромна лоп-
та са морнар мајцом која
открива пупак. Боље рећи,
не може да га покрије. У
устима лула од које се никад
није одвајао. Коса као
чекиње, а брови најдужи у
месту. Због тога га тако и
назавше - Брко.

Пролазио једном Брко
најдужом улицом у граду.
На капији старе куће дочека-
га старица.

„Да ли би, Брко, да ми
изрињашашту иза куће?“
Заустави га она.

планинарењем. А тек, књи-
жевним наградама?! Час
посла подсмехом подмитим
жири. Успешан сам у под-
валама.

Обожавам своје колеге,
најдражи су ми када о њи-
ма говорим на комемораци-
јама или сричем некрологе.
Ја сам подсмевач. Језиком
ломим ребра. Подсмевам се
и себи. Можда зато што
припадам људском роду.
Док посматрате мене знаће-
те да Диносауруси нису из-
умрли, они су око нас... Они
мене убијају оком ја њих-
стојезиком, стопоглем. Не
морам ни да проговорим,
довољно је да се поспрдано
подсмехнем. Свима.

Али нисам без срца, ни
душе, нисам бездушан, ја
сам душебришник, велико-
душан. Још ми не погађајте
име?! Срамота! Ја сам ваша
савест.

Разголићена ко од мајке
рођена, пред сликарским
платном жена спремна да
се наслика свим бојама. По
заслузи.

Славица ЈОВАНОВИЋ

„Може“, рече баби без
ценкања. „Може сад, пошто
ништа не радим. То ћу да ја
драка урадити.“

Вече је пало. Старица га
исплати јер је овај изаша-
виво до дрвета. Сутрадан,
када је старица дошла да
нахрани перад, имала је
што да види. Брко је синоћ
пресадио оно мало дрво.
Приметио је да неће до
мрака стићи до њега, па му
се учини лакше да старици
подвали. И пресади га.
Уздао се у старичине слаби
вид.

Старица се само насме-
ши: „Нека иде с милим бот-
ом“. Склопи длан о длан.
„Само да се дрво прими,
Даће бог, младо је.“

Никница БАНИЋ

ИЗ СТАРЕ БУДВЕ

Много догађаја, занимљи-
вости и анегдота везаних за
Будву од прије више децени-
ја није записано, већ су
остале у сјећајима наших
најстаријих суграђана. Управо та, усмена предања,
највећији приказују атмос-
феру и дух старе Будве.

Већина наших суграђана
чула је за (или посетила)
„Два јелена“, „Руског цара“
у Београду, дубровачку
„Градску кавану“, загребач-
ку „Казалишну кавану“. О
овим знаменитим кафанама
просјечан суграђанин, нажа-
лост, зна више него о неким
кафанама нашег града. Да-
нашње будванске кафанде
(кафићи, барови, ресторани,
итд.) су, углавном, безличне
и униформисане, па и нијесу
вриједне пажње. Часни изу-
зетци, који својим изгледом
одскочу од осталих (мада
често обездущене окруже-
њем и самим избором материјала), ипак не посједују
оно зрице духа и дјелић ат-
мосфере које би их начини-
ле предметом љубави стал-
них гостију.

1930. године у Будви је би-
ло око двадесетак кафана и
продавница у којима се то-
чило пиће. Готово за сваку
везану је нека занимљивост
или анегдота. За читаоце
„Приморских Новина“, ода-
брали смо само двије, које
могу дочарати дјелић тада-
шње атмосфере и духа гра-
да.

„НАРОДНА КАФАНА“, Ђура Радовића, била је по
много чему интересантна -
не по садржају угоститељске
понуде или ентеријеру који
би је издавао од осталих. За
нас је занимљива јер одсли-
кава дух времена и људи који
ји су у њу долазили.

Гости кафанде, обичан,
прост свијет, долазили су
ради дружења уз чашу до-

КАФАНСКЕ АНЕГДОТЕ

брог домаћег вина и ради
шала којима би растјерали
своје свакодневне бриге. У
кафани су се, поред сира и
причути, припремала једно-
ставна народна јела, ције-
ном доступна онима који су
често у њу навраћали.

За Ускrs, Тројичиндан и
Светог Антуна, градска му-
зика би послије празничне,
променадне свирке (која је
почињала у 4 часа ујутру) у
комплетном саставу долазила
у „НАРОДНУ КАФАНУ“. Ту би
музичари били почаш-
ћени доручком: фугаца,
кувана јаја и бијела кафа.
Послије вечерњих свирки
окрепљење се састојало од
пива и сендвича.

За вријеме окупације Бу-

ПЛЕСНИЦИ У КАФАНИ

ВЕЧЕРА САВА ЈОКИЋА

Уз шанк је породио сваку

идеју, већину и реализовао у
кафани. Преостало вријеме
трио је на (сребру и задовољ-
ством оних који га познају то
још увијек чини) на Дунаву и
мору јадранском. Квргавим ру-
кама и сипиним мастилом овај

весељак, сјетних очију пише
поезију и прозу, слика, а у по-
моћ мрежа и парангала дави
сомове, штуке, младиће, ораде,
зубатце, паламиде... Зарађено
до пољедње паре остављају тамо

где је најљепше: у друштву но-
ћобија опште праксе, пропа-
лих плеесника, преварених муз-
жева и остављених дама. Тамо
где воња на лоша вина, где се
дим сјече великом ножевима,
где пропали људи и полусвијет

замуцкујући говоре стихови по-
знатих и мање чувених плеесни-
ка. У кафанима по ободу на-
рјечних и морских лука, уз же-
љезничке и аутобуске станице.

Саво Јокић, један од ријет-
ких истинских бома које је из-
једрио Београд, траје упорно.
Аутор романа „Руке на решет-
кама“ и „Зимски лептир“, ве-
ћи броја плеесама, ходољуб с
домаћих, али и европских дру-
мова, како године одмичу све је
више с мрежама и кичицом.
Упознао сам га на оригиналном
начин, како је усталом и све
остало чини. Било је жарко ље-
то шездесет и шесте, учио сам се
испљају првих пива на тераси
хотела „Сутјеска“ у Петровцу.
У томе ми је свесрдно помагао
мој друг Коле, који је нешто
раније почeo да вири у боче.
Око нас пуно свијета, сви сто-
лови заузети, за микрофоном
стари Раде Шамовац. Тијесном
улицом између хотела и терасе
његове пажњу на себе скреће
млад човјек, разбрушене косе
и јаких мишица, го до појаса, с
лубеницом у рукама. Снажни
баритон избацује Јесењиново и
Дисово поетско сјеме, људи се
окрећу, неке dame протестују.
Маркирао је, мада не зnam за-

что, баш на сто. Треснуо је теш-
кику лубеницу о трпезу и пошто
се распала у десетине непра-
вилних кришки, држну: ладна
вечера! Коле је хтио да се сва-
ђа, мени се дрски гост нешто
свидио, па сам брзо нашао тре-
ћу столицу. Када сам казао
име, погледао ме с невјерицом:
где си рођен?

- Овде, иза брда - рекао сам
кратко.

- Ти не можеш бити Саво,
могуће је да си Шиме - показао

је гост своје лоше познавање
историје и још неких предмета.

Помириле су нас личне кар-
те. Пошто сам видио да је име-
њак рођен у Ђакову, услиједи-
ла је контрафанзија. Уз сми-
јех смо сви брзо наставили с
пивом, без црвени мезе.

Преостале године, а више их
је од тридесет, дијелимо упор-
но. У Београду стоном и на Бу-
дванском ривијери. Најчешће у
кафанима, или изложбама раз-
ним. Никада ме није одвео на
Аду Хују, нити на Шкољу уз
образложене: ниси томе вичан,
мани. С Либером Марконијем
смо се обожија дружили, али у
одвојеним сеансама. Послед-
њих година од како нас је напустио
Дебели Капетан, прели-
стављамо његове књиге, цртеже
и кафанске порuke млађима. И
договорили се да организујемо
јединствену изложбу: да Слободан
десавац доведемо на море.
Ја сам узео обавезу да најем
књиге, он ће цртеже и пиће. По
рецепту из Либеровог кувара
направићемо рибљу закуску за
госте. Обавезна улазница је
знање неколико стихова Дебе-
лог. Смислили смо још неке
„џаке“ које ћemo открити на
самој изложби. Запело је око
места: у кафани или другде.
Ускоро и око тога треба да се
договоримо, јер нам се обожија
чини да нам се Слободан Мар-
конији руга са своје звијезде док
испија грашевину које и горе
има. Биљеки: С.Ш. Грговић

ХУМОРИСТИХ

ПИШЕ: МАРА ТОНАЦ
(МАРАТОНАЦ)

93. Ране
Лечи кага
(Гране).

94. (Б)раћ
Одлази у
Раћ.

95. (П)ушио
Ирану
Ушио.

96. (Б)олује
Цвјет после
Олује.

97. Умачи
И мириш
(Т)умачи.

98. Гламња (т)ори
И песма се
Ори.

99. Мало јајпо (с)меха
Изајло из штоликој
Меха.

послом био у Будви, поже

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БАЊА – АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА
Минерална вода
Сокови
Пића других производача

Продајни центар у Ластви грбљској
 тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518
 Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
 тел. 086/52-378

BANEX
 производња, експорт-импорт, инжењеринг,
 туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски баталјон 10,
 тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

VAŠA FIRMA
 NA INTERNETU -
 USLOV ZA
 MODERNO POSLOVANJE
 I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

Internet **сг**
 069 061 219

ЕЛМОС
 БУДВА

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
 факс 086/ 51-320

СПОРТ

РАДИО

БОГДАН ЂУРОВИЋ КОД ГРАДОНАЧЕЛНИКА

Предсједник Општине Будва Раде Грековић уручује приједан ћокон Богдану Ђуровићу.

Градоначелник Будве Раде Грековић примио је Богдана Ђуровића, вишеструког првака Југославије и вице шампиона Европе у боћању, најбољег спортисту Будве 1998. године. Поред Богдана Ђуровића пријему су присуствовали и истакнути боћарски радници: Рајко Миховић, Рајко Ђуровић и Ђуро Марковић.

Обраћајући се присутнима Раде Грековић је истакао да ће СО Будва и у будућем помагати и стимулисати врхунске резултате које постижу спортисти из наше града.

Овом приликом он је, у знак сјећања на овај сусрет, уручио монографију Будве Богдану Ђуровићу.

ОДБОЈКА

ПРВА САВЕЗНА ОДБОЈКАШКА ЛИГА

ОДЛОЖЕНА ВИЗА ЗА ЕВРОПУ

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ - „ПАРТИЗАН“
3:2 (27:29, 21:25, 25:20, 25:18, 13:15)

Будва, 13. фебруара
Медитерански спортски центар

Гледалаца преко 1000
Судије: Велимановић и Вељовић (Краљево)

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА": Перешићи, Николић, Гиљачи, Чвиковић, Бонић Бајковић, Гавриловић, Вујовић, Мијић, Иванчевић, Затрић, Вушуровић.

„ПАРТИЗАН": Пртењача, Митровић, Миљковић, Ва- совић, Златић, Попов, Спировски, Трубант, Јовић, Николић, Баландић, Мандић.

И поред добре игре одбојкаши „Будванске ривијере“ претрпeli су пораз од директног конкурента за освајање четвртог места „Партизана“ из Београда. Ношени фанатичним навијањем преко 1000 лубитеља одбојке, одбојкаши „Б. ривијере“ одлично су почели

утакмицу и у првом сету повели а 10:6. Затим слижеди серија грешака и недопустив пад у игри што играчи „Партизана“ користе и строго кажњавају. До краја првог сета играчи „црно-белих“ све конче држе у својим рукама и сигурном игром први сет рјешавају у своју корист. Добром игром одбојкаши „Партизана“ настављају и у другом сету кога лако добијају резултatom 25:21. И почетак трећег сета припада играчима „Партизана“, резултат на семафору показује 7:11. А онда, преокрет и прва експлозија на трибинама МСЦ. Изабраници Веска Вуковића заиграли су као препорођени. Прорадио је блок Вушуровића - Бонић и постао неухватљив за блок „Партизана“. Млади Затрић унию је преокрет у игру, враћено је

самопоузданje у екипу. Резултат такве игре је поравњавање резултата на 2:2 у сетовима. Долази на ред пети сет, сет одлуке, сет великих улога. Побједнику сета отвара се пут у Европу. Почетак сета поново припада играчима „Б. ривијере“. Воде са 9:7 и до краја сета, а и саме утакмице, али и до изласка у Европу дијели их само с поеном. А онда, по који пут на овој утакмици, на сцену ступа неухватљив тандем Митровић - Миљковић. Увјежбаним акцијама и добрым блоковима ову утакмицу приводе крају у корист „Партизана“. Послије овог пораза играчи „Б. ривијере“ визу за излазак у Европу морају да овјере побједом против „Црвене Звезде“ у Београду или „Будућности“ у Подгорици. Д. КЛАРИЋ

ПОРАЗ И У БЕОГРАДУ...

У дербију 12. кола одбојкаши „Будванске ривијере“ поражени су у Београду од одбојкаша „Црвене Звезде“ резултatom 3:0 (25:21, 27:25, 25:14). И пред пораза у Београду, „Будванска ривијера“ није изгубила све шансе за освајање четвртог места, које је по први пут од оснивања Клуба, води у једно од европских такмичеа. Уколико желе да осјете чари Европе, одбојкаши „Б. ривијере“ преостале двије утакмице, против „Младог радника“ у Будви и „Будућности“ у Подгорици морају ријешити у своју корист. Д. К.

Одбојкаши „Будванске ривијере“

ПРОГРАМ РАДИО БУДВЕ

ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ ОД ПОНЕДЈЕЉКА ДО СУБОТЕ

ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

- 7.55 Генерална шпиза
- 8.00 Вијести
- 8.10 Најава програма
- 8.25 Метеоролошки билтен
- 8.45 Сервисне информације
- 9.00 Огласи
- 9.05-9.35 Класична и инструментална музика
- 9.35 Што штампа штампа
- 9.45 Сарадничка рубрика
- 10.00 Вијести
- 10.10 Гост програма
- 10.45 Сервисне информације
- 11.00 Огласи
- 11.15 Спортска рубрика
- 11.30 Сервисне информације, одјава пријеподневног програма и најава послијеподневног програма (избор емисија и евентуалних гостију)
- САРАДНИЧКА РУБРИКА 9.45 ч понедјељак „Радио синеманија“

упорак „Свијет компјутера“
сриједа „Стари хит“
четвртак „Анкета“
петак „Пошто пото“
субота „Љековито биље“ / „Рецепти“
ЈАВЉАЊА СА ТЕРЕНА 10.45 ч
сриједа

петак

- 16.15 Ликовни каталог
- 17.00 Вијести
- 17.30 Будванска хроника
- 18.00 Огласи
- 18.10 Музички портрет
- 19.00 Вијести
- 19.15 Огласи
- 19.20 Сателитски програм

ЧЕТВРТАК

- 12.00 Вијести
- 12.10 Најава сатнице
- 12.30 Рубрика BBC
- 13.00 Царство љубави
- 14.10 Пет плус
- 15.00 Вијести
- 15.30 Новости дана РЦГ
- 16.00 Огласи
- 16.05 Комерцијални сат
- 17.00 Вијести
- 17.30 Будванска хроника
- 18.00 Огласи
- 19.00 Вијести
- 19.15 Огласи
- 19.20 Сателитски програм

ПЕТАК

- 12.00 Вијести
- 12.10 Најава сатнице
- 12.30 Рубрика BBC
- 13.00 Voyage
- 14.00 Културни блок
- 15.00 Вијести
- 15.30 Новости дана РЦГ
- 16.00 Огласи
- 16.05 Спорт и музика
- 17.00 Вијести
- 17.30 Будванска хроника
- 18.00 Огласи
- 18.05 FM Fun Club
- 19.00 Вијести
- 19.15 Огласи
- 19.20 Сателитски програм

СУБОТА

- 12.00 Вијести
- 12.10 Најава сатнице
- 12.30 Рубрика BBC
- 13.30 Занимљивости
- 13.30 Топ Раванелли
- 15.00 Вијести
- 15.30 Новости дана
- 16.00 Огласи
- 16.05 - 17.05 Фонтана жеља
- 17.30 Мали огласи
- 18.00 Емисија BBC
- 19.15 Одјава програма и сателитски програм

НЕДЈЕЉА

- 7.55 Генерална шпиза
- 9.00 Огласи
- 9.05 Класична/инструментална музика
- 9.30 Астрологија
- 10.00 Вијести
- 10.30 Та дивна створења
- 11.00 Огласи
- 11.15 Спортска рубрика
- 11.30 Филмски водич
- 12.00 Electric power
- 14.15 Мистерије
- 15.00 Вијести
- 15.05 Огласи
- 16.00 Енергие
- 17.00 Огласи
- 17.10 Роктрон (завршетак емисије најкасније у 17.40)
- 18.00 Емисија BBC
- 19.15 Одјава и сателитски програм

СРИЈЕДА

- 12.00 Вијести
- 12.10 Најава сатнице
- 12.30 Рубрика BBC
- 13.00 Спортска сриједа
- 15.00 Вијести
- 15.30 Новости дана РЦГ
- 16.00 Огласи

РЕПЕРТОАР ФИЛМОВА „ЗЕТА ФИЛМА“ ЗА МАРТ 1999. ГОДИНЕ

1. и 2. марта „У друштву мушкираца“
3. и 4. марта „Пердита Дуранго“
5. и 6. марта „Велики Лебовски“
8. и 9. марта „Ноћ вјештица“
10. и 11. марта „Живот је лијеп“
12. и 13. марта „Мортал комбат II“
15. и 16. марта „Нож“
17. и 18. марта „Покерапши“
19. и 20. марта „Искушавање судбине“
22. и 23. марта „Плишани рудник злата“
24. и 25. марта „Редови Ци ен Деј“
26. и 27. марта „Двије чајаве двоцијевке“
29. и 30. марта „Изгубљен у свемиру“

JUGOSLOVENSKO AKCIJONARSKO TURISTIČKO DRUŠTVO

MONTENEGRO EXPRESS - BUDVA

Fax: 086/51-637 * Tel: 086/51-388, 51-116 * Telex: 61130 * Žiro račun: 50710-601-4-5262 SPP BUDVA